

ב"ה

תשורה

משמחת הנישואין של
החתן הת' אלעזר הלוי
והכלה מרת שטערנא שרה
שיחיד
חפר

טו"ב כסלו ה'תשפ"ד
'בית רבקה' כפר חב"ד ב'

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים אלעזר הלוי והכלה מרת שטערנא שרה שיחיו.

התודה והברכה לידידינו ומכירינו שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו – על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית – בתשורה מיוחדת: תדפיס של שלושה פרקים מתוך ספר העתיד לראות אור וסוקר את סיפור חייו של סב החתן, הרה"ח ר' שמואל הלוי חפר ע"ה, יו"ר מוסדות 'בית רבקה' בארץ הקודש.

הספר כולל פרקים מרכזיים ומרתקים בתולדות הדור השביעי. מאות מכתבים, מענות קודש והוראות מהרבי; התייחסויות נדירות מהרבי לנושאים רבים ומגוונים; גילויים מרתקים מהקשר של אישים רבים עם הרבי; ואבני דרך יסודיות בבניין והתפתחות חב"ד בארץ הקודש. הספר כולל, כמובן, את תולדותיהן המפעימות של התפתחות מוסדות 'בית רבקה' בארץ הקודש והקמת ופיתוח כפר חב"ד ב'; את סיפורו של המאבק לתיקון חוק 'מיהו יהודי', שנוהל על ידי 'הועד למען שלמות העם', שהרב חפר עמד בראשו; את סיפורם של 'ערבי חב"ד' שהתקיימו בקיבוצים והרב חפר, כאחד מראשי הדוברים בהם, הביא במהלכם את מעיין החסידות לאלפים; את שורשי משפחתו המפוארים; את משעולי ילדותו ונערותו השזורים במעשי גבורה, אומץ ותושיה מעוררי השתאות בהם הציל פעם אחר פעם את חיי בני משפחתו בימי השואה האיומה; ואת הדרך המיוחדת בה הפך לחסיד בלב ובנפש, לאחד מראשי עסקני חב"ד בארץ הקודש, ולשלוחו ונציגו של הרבי.

בתדפיס שלפנינו:

קדושה בהתגברות – פרק הסוקר את נסיעתו הראשונה אל הרבי, בחודש תשרי תשכ"א, ואת זכרונותיו המיוחדים מהחוויות שהיו מנת חלקו במהלך אותו חודש.

בגן עדן העליון – פרק הסוקר חלק מה'יחידויות' הנדירות להן זכה לאורך השנים, וכן הזדמנויות נדירות בהן זומן, לעתים באמצעו של יום, לחדרו של הרבי. בפרק מופיעות עובדות ופנינים על מאורעות ונושאים מרכזיים בדור השביעי. יובהר, כי 'יחידויות' שעסקו במוסדות 'בית רבקה', הקמת כפר חב"ד ב' וחינוך; בענייני 'מיהו יהודי'; בשליחויות שונות ומגוונות שקיבל לאורך השנים; ובעוד נושאים ופרשיות שבהן עוסקים פרקים אחרים בספר – אינן מופיעות בפרק זה, ותופעה במקומן בפרקי הספר.

ארזי הלבנון – זכרונותיו האותנטיים של הרב חפר מדמויותיהם של חסידים שהכיר ומסיפורים ששמע ממקורות בלתי אמצעיים על דמויותיהם של חסידים מן הדור הקודם. הרב חפר תיאר את הדמויות, את הרגעים ואת החוויות כדייקנות ובצורה חיה, ובפרק זה השתדלנו להביא מקבץ מהסיפורים בנאמנות למקור.

הספר נערך על ידי הר"ר **שלום שי' מגידמן**, אשר תיעד מפי הסבא את זכרונותיו לאורך עשרות שעות, שעליהן נוספו עשרות ראיונות עם אישים מגוונים שהכירוהו ומחקר מקיף על המאורעות והרקע שלהם. בעריכת התשורה סייע החתן שי'.

הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך אתכם ואותנו, בתוך כלל אחב"י יחיו, בברכות מאלופות מנפש ועד בשר.

מוקיריהם ומכבדיהם

הרב אלחנן ישראל ורעייתו
כהן
שפיר

הרב חיים מנחם מענדל הלוי ורעייתו
חפר
כפר חב"ד

טו"ב כסלו ה'תשפ"ד
'בית רבקה' כפר חב"ד ב'

קדושה
בהתגברות

פרק רביעי

קדושה בהתגברות

זו הייתה בשורה שהפיחה התרגשות ורוממה את רוח קהל חסידי חב"ד בארץ הקודש.

עשור שנים חלף מאז עלה הרבי על כס הנשיאות, לארץ הקודש הגיעו – טיפין טיפין, ובאיחור, ככל שאפשרה הטכנולוגיה של אותם ימים – הידיעות, ההוראות, שיחות הקודש והמכתבים ואפילו תמונות בודדות של הרבי. אבל המחשבה על נסיעה לרבי, על האפשרות לראות ולשמוע אותו, נשמעה כחלום רחוק. עלותו של כרטיס טיסה שוותה למשכורות של חודשים רבים, ורק אנשים אמידים במיוחד יכלו להרשות לעצמם טיסה לחוץ לארץ.

ואולם בחודש ניסן תש"כ הגיעה החדשה המרעישה שהפיחה רוח חיים בקרב החסידים בארץ הקודש. החסיד ר' יצחק מענדל ליס מכפר חב"ד הגיע לסיכום עם חברת אל על על טיסת צ'רטר מיוחדת שתיועד עבור חסידי חב"ד, ובה ייסעו מאה חסידים אל הרבי לקראת חודש תשרי. מחירו של כרטיס בטיסה זו נאמד במחצית מעלותו של כרטיס טיסה רגיל, דבר שדירבן את החסידים לנצל את ההזדמנות הנדירה ולהתאמץ להשיג את הכסף ולהצטרף לנסיעה.

וכך, בשלהי חודש אלול התקבצו ובאו לבית הנתיבות שבלוד שבעים וחמשה חסידים נרגשים, אותם ליוו בני משפחותיהם וכלל חסידי חב"ד בארץ הקודש, ובלבבות הומים מהתרגשות וציפיה, עלו אל המטוס בדרכם אל הרבי.

הרב חפר לווה כסף מקרוב משפחה וזכה אף הוא להצטרף לנסיעה הזו ולהסתופף במהלך חודש החגים במחיצת הרבי.

ביום כ"ז באלול תש"כ נחת המטוס עמוס החסידים על אדמת ניו יורק. קהל חסידים גדול ונרגש הגיע לקבל את פניהם של האורחים, שעבור רובם המכריע הייתה זו ההזדמנות הראשונה בה זכו להגיע אל הרבי.

לא חלפו אלא שעות אחדות, ובתפילת מנחה כבר זכו האורחים לחזות בזיו פניו הקדושות של הרבי ולברך 'שהחינו'.

אותו הלילה היה ליל ג' דסליחות, ובו אמר הרבי במיוחד לכבוד האורחים מאמר חסידות, דיבור המתחיל "לך אמר לבי בקשו פני", העוסק בעבודת פנימיות הלב שעל-ידה מגיעים לפנימיות האלקות. במהלך אמירת המאמר הרבי בכה. הרב חפר זכר את המאורע וסיפר עליו ברגש רב.

בין כסה לעשור הוקדשו שני לילות – ליל ו' וליל ז' בתשרי – בהם קיבל הרבי ל'יחידות' את כל האורחים.

את ליל ה'יחידות' השני החל הרבי בשעה שמונה בערב. הרב חפר היה בין האחרונים בתור ונכנס אל חדרו של הרבי בשעה 7:10 בבוקר.

"בעיניי ראיתי", העיד, "כיצד הרבי כמעט ולא ישן במשך חודש ימים! הרבי קיבל ל'יחידות' שני לילות רצופים, ובמהלך הלילה עצמו נכנסו האנשים בזה אחר זה, בלא שהרבי יעצור להפסקה מדי פעם, ועם זאת, הרבי נראה רענן ופניו הק' מאירות באור יקרות.

"כתום ליל ה'יחידות', אשר הסתיים בשעה 9:30 בבוקר, יצא הרבי מחדרו והאזין לקריאת התורה ביזאל' הקטן ואחר הלך לביתו. והנה, בשעה 11:00 בבוקר הרבי כבר שב ל7707..."

בהקשר זה, ציין הרב חפר שבאותו חודש הורה הרבי למשפיע ר' שאול ברוק ע"ה, שנסע אף הוא בצ'רטר המיוחד, כי יתוועד בכל אחד מלילות הסוכות. הרבי הזכיר את דברי הגמרא¹ שבבית המקדש 'לא טעמו טעם שינה' בימי הסוכות, ואת תמיהת הגמרא: והלוא מי שנשבע שלא ישן שלושה ימים לוקה, שכן זו שבועת שווא שאינה יכולה להתרחש במציאות, וכיצד אומרים שבבית

נציגות מנוסעי הצ'רטור, ביניהם הרב חפיר, בפגישה עם השגריר האמריקאי, לשם קבלת אשרות ויזה

המקדש לא ישנו שבעה ימים רצופים? ועל כך משיבה הגמרא: "דהוּוּ מנמנמי אכתפי דהדדי" – בבית המקדש היו האנשים מנמנמים איש על כתפי רעהו.

הרבי ביאר שהחילוק בין אדם ובהמה מתבטא בצירור הגוף – עניינה של הבהמה הן המידות, שהשכל אינו אלא אמצעי למילוין, ועל כן ראשה וגופה זהים בגובהם ונמצאים בהשוואה אחת; ואילו ראשו של האדם גבוה מהגוף, שכן אצל האדם השכל שולט על הגוף.

אמנם, כאשר האדם ישן – גם אצלו נמצאים הראש והגוף בהשוואה אחת, ואם כן משתווה האדם, לכאורה, לבהמה. אך בשמחת בית השואבה בבית המקדש נמנמו היהודים זה על כתפו של זה – באופן בו הראש נותר גבוה מהגוף, כך שגם בשעת השינה ניכר ונרגש שזוהי שנתו של אדם בעל שכל, ששכלו נעלה ושולט על גופו ומשפיע גם על משך השינה. כיצד הדבר אפשרי? אמר הרבי: בכח התורה.

כצאת השמש בגבורתו

שהותו של הרב חפר במחיצת הרבי נשאה בחובה מועקה קשה, שלא נתנה לו מנוח: התרגשותו וציפיותיו לקראת הנסיעה היו עמוקות, צמאון וגעגוע עזים קיננו בו לזכות ולראות את הרבי, אולם כאשר הגיע, חש כי העניין אינו 'לוקח' אותו, הוא אינו 'מתחבר' ולבו נעשה כלב האבן. הדבר הציק לו וטרד את מנוחתו והוא חיפש מאן דהו עמו יוכל להתייעץ ולקבל הדרכה. הרב חפר הביט לימינו ולשמאלו ומשלא מצא אי מי שעמו יוכל לדבר בפתיחות הלב ולקבל עצה שתניח את דעתו, החליט להעז ולכתוב על כך בפתק שיגיש לרבי כאשר ייכנס ל'יחידות'.

כך עשה. הוא העלה על הכתב את רגשותיו, הוא תיאר כיצד הגעגועים העזים שהיו לו לנסוע לרבי והתשוקה להתקשרות, כאילו נותקו. הוא פתאום חש שכל זה לא מדבר אליו...

כאשר נכנס ל'יחידות', הגיש לרבי את הפתק, הרבי קרא אותו ואמר:

"מה שהנך כותב אודות התקשרות, זהו דבר מובן מאליו. חז"ל אומרים: "כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו". הגעת למקום בו נמצאים כמה עשירות מישראל, וממילא – כאשר הקדושה בהתגברות, ה'לעומת זה' הינו גם בהתגברות".

בפן המעשי הדריך הרבי:

"עליך לגמרי לא להתעסק עם זה ("אינגאנצן נישט פארנעמען מיט דעם") וזה ייעלם מאליו. וגם בדברים האחרים שאברך כותב ("וואָס אַ יונגעראַן שרייבט"), זה יתבטל מעצמו".

"ה'יחידות' ארכה כשבע דקות", סיפר הרב חפר, "וכשהרבי סיים לדבר הרים הרבי את ראשו הקדוש, הביט עליי, הגיש לי מטבע והעניק חיוך מיוחד – החיוך של הרבי לא היה חיוך כשל אנשים בערכנו, אשר מעקלים את השפתיים. זוהי 'הארה'. דער רבי האָט אַריינגעשיינט [הרבי האיר], 'כצאת השמש בגבורתו'. אינני יכול לשכוח את זה לעולם, עד זיבולא בתרייתא.

"זו הייתה ה'יחידות שלי', וממנה יצאתי אחר. בפועל, כל לבטיי וייסוריי נפתרו".

הרב חפר הוסיף וסיפר:

"כשיצאתי מה'יחידות', סיפרתי לאחד החסידים² על מועקתי ועל תשובת הרבי. הוא הודה לי בכל לבו באמרו שהוא חש את אותן התחושות אך לא העז לשאול על כך את הרבי. הוא שמח מאוד לשמוע את תשובת הרבי, שהניחה גם את דעתו.

"הייתי אז 'טרי' בליובאוויטש, והרשיתי לעצמי דברים שכשאני חושב עליהם במבט לאחור נראים לי מופרכים. לכשעצמי, חשתי נקיפות מצפון על-כך שהעזתי לשאול את הרבי דבר כזה, אולם לא הייתה לי ברירה אלא לעשות כן, כי לא הייתה לי מנוחה, לא מצאתי את מקומי".

על הזדמנות נוספת בה זכה הרב חפר להיכנס לחדרו של הרבי במהלך אותו חודש, מספר ר' יהודה אריה ליב כהן ע"ה ביומנו מיום י"א תשרי תשכ"א:

"בהיותי באכסניא שלי (בבית גיסי) טלפנו מ-770 ואמרו שהרב חודקוב שי' קורא אותי, והלכתי מיד ל-770. כשבאתי אמר לי הרב חודקוב שכ"ק אדמו"ר שליט"א מזמין להיום בערב להיכנס אצלו לחדרו נציגי המוסדות, ומכל מוסד נציג אחר, ובהיות שבועד הרוחנים ישנם 3 איש (לבד הרב שהוא נכנס בתור רב דכפר חב"ד) על כן או שנחליט בינינו מי יכנס, או שנעשה גורל על זה. ויצאתי מחדרו וסיפרתי מזה לחבירי בועד הרוחני, ועשינו גורל ויצא הזוכה בגורל להיכנס אייזיק שי' קרסיק. ובערב, בשעה קבועה הנ"ל נכנסו – הרב דכפר

2 הרב חפר הקפיד שלא לחשוף את זהותו של החסיד עמו דיבר, אולם אותו חסיד, הלוא הוא הרב מאיר צבי גרוזמן ע"ה, סיפר על כך בעצמו (תשורה רביסקי-גרוזמן, כ"א סיון תשע"ט):

"ידוע אצל חסידים שה'יחידות' הראשונה קובעת את סדר העבודה שלך לכל החיים, ובאמת חיכיתי לרגע הזה כל החיים, ובסוף לא הרגשתי כך. במשך כל ה'יחידות' הרבי היה מאוד 'רשמי', אם אפשר להתבטא כך, וסבר פניו היה חמור מאוד (אחר כך למדתי שזה היחס שהרבי נותן תמיד לחסידים בעת ה'יחידות'). וגם כשאמר איזה משפט בנימה של קירוב, ואפילו שלח לעברי חיוך קל, זה היה בתוך האווירה המאוד רצינית. תוכן הדברים היה מאוד 'פנימי' ובסגנון מאוד מקרב, אבל טון הדיבור היה מאוד רציני ומאיים וזה מה שעשה עלי רושם קשה מאוד. בקיצור, הרגשתי כמו אחד ש'חטף שוק'. בבת אחת הרבי העביר אותי מעולם אחד לעולם אחר. אי אפשר להסביר את זה.

"כשיצאתי מה'יחידות' הלכתי לבית גיסי, הרב פייבל רימלר, עליתי על מיטתי, התכסיתי בשמיכה ופרצתי בבכי איום ונורא. אינני זוכר איזה מקרה בחיי שבכיתי כמו שבכיתי אז. אחרי חצי שעה או שעה קמתי וחיפשתי אדם שאוכל לדבר איתו, מישהו שיפתח לי את המוח. פגשתי את הרב שמואל חפר, שנכנס אחריי ל'יחידות'. הוא סיפר לי שבהיותו ב'יחידות' התלונן לפני הרבי שכל הזמן השתוקק לנסוע לרבי וכשהוא כבר כאן הוא לא מרגיש שום דבר... למעשה, אפשר לומר שהיו לנו תחושות דומות, רק שהוא העז להגיד זאת לרבי. והרבי ענה לו שבמקום שיש בו גילוי אור הכי נעלה, שם נמצא ההעלם וההסתר הכי גדול. הדברים האלה קצת ניחמו אותי, לפחות אני לא היחיד שמרגיש ככה. והרבי בעצמו מבין את זה".

חב"ד שי', הרנ"ש שי' ששונקין מירושלים, הרח"ש שי' ברוק, הר"ד שי' חנון,
 הר"ב שי' גורודצקי, ר' שמואל שי' חפר, ור' איזיק שי' קרסיק".

ההזדמנות שהוחמצה

חמותו של הרב חפר, מרת סוניה רוזנבלום ע"ה, הייתה אחותו של הרש"ג
 ע"ה, חתנו של הרבי הריי"צ וגיסו של הרבי.

אף היא ניצלה את ההזדמנות של טיסת ה'צ'רט' מארץ הקודש והצטרפה
 לנסיעה. הודות לכך, נהנה הרב חפר עם בואו מזכות שהייתה מנת חלקם
 של יחידי סגולה: להשתתף בסעודות החג עם הרבי אשר התקיימו בדירת
 הרבי הקודם ובהן נכח מספר מצומצם של מוזמנים. זכות זו נשמרה לרב חפר
 ולאורך השנים הבאות (עד לשנת תשל"א בה פסקו סעודות אלה להתקיים)
 הוא השתתף בסעודות בכל ביקוריו ב-770.

בזכרונו של הרב חפר ננצרו מראות ושמועות מאותן סעודות, ולהלן נביא
 אחדים מהם.

במוצאי יום כיפור, אירע מעשה שמימי, שהרב חפר היטיב לתאר כפי שראו
 עיניו:

לאחר תפילת ערבית וקידוש לבנה של מוצאי יום הכיפורים, עלה הרבי
 לבית הרבי הקודם כשהטלית עוד על כתפיו. אל הבית הוזמנו כמניין אנשים,
 וביניהם הרב חפר, לסעודת שבירת הצום. "פניו של הרבי האירו כמלאך ה'
 צבאות", תיאר הרב חפר. "אינני משתמש בביטוי סתם. הרבי ממש האיר, 'הָאֵט
 געלויכטן'. אי אפשר לתאר את מראה פניו הקדושות".

הרבי אמר: "ביז היינט שטייען מיר צוזאמען מיט אידן פון ארץ ישראל. אַז
 דער אויבערשטער וועט העלפן און משיח וועט קומען, וועלן מיר ווייטער
 צוזאמען מיט אַלע אידן פון ארץ ישראל" [עד היום, עומדים אנו יחדיו עם
 היהודים מארץ ישראל. יעזור הקב"ה ומשיח יבוא, ונמשיך הלאה יחד עם כל
 היהודים מארץ ישראל].

שני חגי תשרי שנחוגו עד אז היו ראש השנה ויום הכיפורים, שנחגגים בצורה

הרב ש. חפר, אַנפירער פון „בית רבקה“ סעמינאַר אין כפר חב"ד, איז דאָ אַלס גאַסט

אַלס לערערניס און אנדערע מיט אַ פאך, העלפט זיי איינגלידערן זיך אין לאַנד און צו דער זעלבער צייט הויבען זיי אויך אויף דעם גייסטיגן ניוואַ פון זייערע היימען און פון דער סביבה זייערער.

נישט געקוקט אויף די פינאַנציער לע שוועריגקייטען וואָס דער מוסד מאַכט אדורך איז דאָך אַנגעפאַנגען געוואָרען צו בויען אַ גרויסען בנין וואו עס וועלען קענען אַרײַנגענומען ווערען אַ גרעסערע צאָל תלמידות, וועלכע האָבען ליידער געמוס צו ריקגעוויזען ווערען צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ.

הרב חפר האָט אונטערגענומען זיין נסיעה קיין אמעריקע אויף דעם ראַט פון אַ ריי וויכטיגע פּערזענלעכע ליכקייטען פון ישיב, כדי צו דער מעגליכען דעם אָנגאַנג פון דער בוי אַרבעט פון דער נײַער געביידע. די וואָס ווילען זיך פאַרשטענדיגן מיט'ן הייביגען גאַסט קענען אים גרייכן ביי הרב בוסטאַן, 763 איס טערן פאַרקוויי, ברוקלין.

די טעג איז אָנגעקומען קיין אמעריקע איינער פון די וויכטיגסטע רעליגיעזע הינדן עסקנים אין הייז ליגען לאַנד, הרב שמיאל חפר, דער אַנפירער פון „בית רבקה“ לערער רינס סעמינאַר און פאַרזיגל אין כפר חב"ד, לעבען תל־אביב.

הרב חפר האָט ביים אָנקומען איר בערגגעבען, אז דער סעמינאַר גיט באַזונדער אייפּערקוואַמקייט צו דער מיידעלייגענט פון די עולם פון אַראַבישע לענדער, דאָס דער ציען די דאָזיגע יוגענט, אנדערע

העיתון האידי 'דער טאג מארגען זשורנאל' מדווח בחודש תשרי תשכ"א על כך שהרב חפר הגיע כאורח

זהה בארץ הקודש ובחוץ לארץ (ראש השנה נמשך יומיים; ויום הכיפורים נחוג יום אחד, בשונה מיתר החגים שבארץ הקודש נמשכים יום אחד ובחול"ל יומיים), והרבי איחל שמשיח יבוא והחגים הבאים גם הם ייחגגו בצוותא עם יהודי ארץ ישראל, שכן בבוא הגאולה יתבטל 'יום טוב שני של גלויות'.

הרבי הביא לכך כמה מקורות, והמשיך: "אין 'פייפער' איז געשטאַנען אַז ס'איז געקומען דאָ פינעף רבנים פון ארץ ישראל" [בעיתון כתבו שהגיעו הנה חמשה רבנים מארץ ישראל]

היו אלה הרב שמריהו ששונקין, הרב חיים שאול ברוק, הרב שניאור זלמן גרליק, הרב נחום טרבניק, והרב דוד חנוזין עליהם השלום, שנכחו בסעודות בבית הרבי הקודם.

והרבי הורה: "זאָלן זיי זאָגן אַז זיי זיינען מסכים" [שיאמרו שהם מסכימים]. שאותם חמישה רבנים יפסקו שמישה צריך לבוא.

אחד מהרבנים החל לומר שהרבי אינו זקוק להסכמה של הרבנים, ופניו הק' של הרבי, שזהרו באור יקרות, החליפו באחת צורה. הרבי מיהר לסיים את הסעודה, בירך ברכת המזון ויצא — — —

בלילו הראשון של החג שאל אותו רב את הרבי כיצד ינהגו בני ארץ-ישראל שהגיעו ל-770 ב'יום טוב שני של גלויות', האם יחוגו יום אחד, כבני ארץ ישראל ממנה הגיעו; או כמנהג המקום. נענה הרבי: "איר האָט דאָך געהאַט א ברירה דאָס אינגאַנצן פאַרשפּאַרן" [הרי הייתה לכם אפשרות לחסוך זאת לחלוטין] — — —

שם הוא נמצא

בסעודות במחיצת הרבי השתתף דרך קבע חסיד בשם ר' יענקל כץ משיקגו. מוצאו היה מפולין, אך הוא התקשר אל הרבי הקודם ואל הרבי והתמסר אליהם בכל לב.

באותו הלילה, לילו הראשון של חג הסוכות, פנה הרבי לר' יענקל וסימן לו דבר מה.

ר' יענקל – שידע למה מכוון הרבי, שכן זה היה סיפור שהרבי ביקש ממנו לשוב ולספר מדי שנה בשנה – פתח וסיפר:

בקהל יהודי פולין נהוג שכאשר נכנסים לסוכה עורכים 'קבלת פנים' לאושפיזין, עם ניגונים שונים ונוסח מיוחד להזמנת האושפיזין וכו', והנה, בשנה הראשונה בה נכח בסעודת חג הסוכות עם הרבי הריי"צ, הופתע לגלות שלא אומרים דבר. הוא שאל על כך את הרבי הקודם, שאמר: "מיר האָבן אונזערע אושפיזין" [לנו יש את האושפיזין שלנו]. ואז הראה הרבי הריי"צ לימינו ואמר: "דאָ זיצט דער בעל שם טוב" [כאן יושב הבעל שם טוב], הראה לשמאלו: "דאָ זיצט דער מגיד" [כאן יושב המגיד], וכך המשיך למנות את שמות כל רבותינו

תיעוד מסעודה עם הרבי שהתקיימה בבית הרבי הרי"צ

נשיאינו, עד הרבי הרש"ב, המסבים מסביב לשולחן.

"לשמוע את המעשה הזה, שסופר על-פי בקשת הרבי, עורר חרדת קודש נוראה. ראית שאתה נוכח במשהו 'איום'", תיאר הרב חפר.

משנשמעו הדברים על נוכחותם המוחשית של כל רבותינו נשיאינו במקום, שאל אחד המסובים, אורח מארץ הקודש: מנין לוקחים את המשקפים לראות זאת?

הרבי הגיב שהבעל-שם-טוב אומר: "במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא".

אותו משתתף טען שהדברים אינם אמורים לאנשים פחותי ערך שכמונו, והרבי הגיב: "וואָס דאַרפט איר נעמען אַ עניין כללי פון דער בעל שם טוב, און מאַכן פאַר אַן עניין פרטי?! אַז דער בעל שם האָט געזאָגט, איז דאָס אַזוי!" [מדוע נזקקים אתם לקחת עניין כללי של הבעל שם טוב, ולעשות ממנו עניין פרטי?! כשהבעל שם טוב אומר, כך הוא הדבר!].

היה זה בהמשך לכך שבשלב מוקדם יותר בסעודה הלה סיפר כי האתרוג מכפר חב"ד שהובא אל הרבי גודל בחצרו. הרבי אמר: "וואָס דאַרפט איר נעמען אַ עניין כללי און מאַכן פאַר עניין פרטי?" [מדוע נזקקים אתם לקחת עניין כללי ולעשות ממנו עניין פרטי?].

הרב חפר סיפר על ביטוי נוסף שנשמע מהרבי במהלך אחת מהסעודות הללו, כאשר נשאל כיצד יש לנהוג בעניין נשיאת כפיים בארץ ישראל.

הרבי דיבר בעניין, והתבטא: "און ווער עס פירט זיך אַזוי ווי דער שווער, תבוא עליו ברכה" [ומי שינהג כפי שהנהיג חותני, תבוא עליו ברכה].

הרב חפר סיפר על מספר הנהגות של הרבי בהן הבחין במהלך סעודות אלה: הרבי הביט כל העת לעבר כסאו של הרבי הקודם, כאילו הוא נוכח במקום במוחש.

הרבי כמעט ולא דיבר. רק כאשר נשאל.

הרבי כיסה את הדג בשכבה עבה מאוד של מלח, שנדמתה ממש כשכבת קרח.

הרבי השתמש ביד שמאל בלבד, וביד ימין לא השתמש.

הרבי טעם מעט ממש מן הדג, והמשיך לאחוז את המזלג בידו, בכדי שהנוכחים ירגישו בנוח לסעוד, אך בפועל לא טעם עוד.

בשורות טובות

לקראת תומו של החודש המרומם והמשובע במאורעות, במוצאי שבת בראשית, ניגש הרש"ג אל הרב חפר וסיפר לו כי קיבל מברק מגיסו, חמיו של הרב חפר, בו בישר לו על כך שאמו – מרת שיינדל גוראריי – חלתה בדלקת ריאות קשה. כאמור, אחותו של הרש"ג, חמות הרב חפר, הייתה גם היא בניו-יורק באותם ימים.

הרש"ג חלק עם הרב חפר את לבטיו האם לספר על כך לאחותו, שעלולה לחוש מועקה למשמע הבשורה כאשר היא איננה נמצאת ליד אמה בזמן כזה.

הרש"ג ביקש מהרב חפר להיכנס אל הרבי ולשאול האם לספר לחמותו על הדבר, שכן אם יארע חלילה משהו, היא לא תסלח לעצמה על שנסעה והשאירה את אמה כך. הרב חפר אמר לרש"ג שלא עולה בדעתו דרך בה יוכל להיכנס אל הרבי, אך הוא נענה ואמר לרב חפר כי יירד לקומה השניה, לדירת הרבי הריי"צ בו שוהה כעת הרבנית חיה מושקא, ויבקש ממנה שתיכנס לרבי ותשאל אותו.

הרב חפר עשה כן ("הייתי אז טרי", הוא ציין כשסיפר זאת). הוא ירד אל הקומה השניה, נקש בדלת הבית שנפתחה בידי הרבנית. הוא העלה בפניה את הדברים והביע את השאלה – האם לספר על כך לחמותו.

הרבנית ירדה במדרגות אל הקומה הראשונה, נכנסה לחדרו של הרבי בעוד הרב חפר ממתין בחוץ וכעבור דקה פתחה ואמרה לו: "ראב"י חפר, גייט אריין צו מיין מאן און ערקלערט עם" [הרב חפר, היכנסו פנימה אל בעלי והסבירו לו].

"נלחצתי מאוד", תיאר הרב חפר. "לא ציפיתי לכך, וסימנתי לרבנית בידי תנועת 'לא'. אך היא פתחה את הדלת ואמרה: 'איך בעט אײך' [אני מבקשת ממך].

"נאלצתי להיכנס. הרבי קיבל את פניו בחיוך רחב, התרגשתי עד מאוד, והרבי פנה ואמר בחיוך: "א גוט וואך, וואס האָט איר געוואָלט פרעגן? פרעגט" [שבוע טוב, מה רציתם לשאול? תשאלו]. חזרתי על השאלה והרבי אמר: "איך ווייס דאך, דער שוואַגער האָט מיר געזאָגט, איך בין געווען אויפן אהל" [אני הרי יודע מכך, גיסי (=הרש"ג) אמר לי, הייתי ב'אהל'].

"מסתבר שהרש"ג כבר שאל על כך את הרבי. אינני יודע מה הסיבה שביקש גם ממני לשאול, ייתכן שלא היה לו נעים לשאול בשנית.

"הרבי המשיך ואמר: "עס גייט אַ נייע וואַך, אַ גוטע וואַך, וועט זיין גוטע בשורות" [מגיע שבוע חדש, שבוע טוב, יהיו בשורות טובות]. ועם זאת, הורה הרבי שלא נספר לחותנתי דבר. הרבי אף הורה שאצלצל הביתה ואשאל לשלומה".

הרב חפר יצא מחדרו הק' של הרבי אחוז התרגשות, והמאורע המופלא איננו עוכל. הוא ניגש לביתו של הרש"ג על מנת לטלפן לבית חותנו. גיסתו ענתה לטלפון, הוא שאל לשלום הסבתא, וזו השיבה שמצבה הוטב ת"ל.

עתיד מזהיר ביותר

למחרת, נכנס הרב חפר ל'יחידות' נוספת על זו שזכה בה בתחילת החודש, ככל האורחים. עם כניסתו קידם הרבי את פניי בחיוך: "נו, איך האָב געהערט פון שוואַגער אז איר האָט געהאַט בשורות טובות. וואָס איז געווען?" [נו, שמעתי מגיסי שהיו לכם בשורות טובות. מה היה?]. הרב חפר סיפר על שיחת הטלפון בה התבשר כי המצב השתפר, והרבי שאל: "מיט וועמען האָט איר גערעדט?" [עם מי דיברתם?].

תחת ההתרגשות בה עמד לאחר שזכה להיכנס אל הרבי בצורה כה מפתיעה,

ובהתאם לכך שבאותם ימים שיחת טלפון – בוודאי טרנס-אטלנטית – הייתה דבר נדיר ויקר במיוחד, הרב חפר מיהר בשיחה והתמקד רק בבירור שלום חמותו, ולא זיהה האם דיבר עם רעייתו או עם גיסתו, שקולותיהן היו דומים.

במענה לשאלת הרבי ממי שמע את הבשורה על הטבת מצב הבריאות, אמר: "איך ווייס נישט" [אני לא יודע]. כאשר אמר כן, בת שחוק עלתה על פניו הק' של הרבי..."

ה'יחידות' הייתה ארוכה מאוד. היא ארכה קרוב לשעה, ובה התווה הרבי לרב חפר, המנהל הטרי של "בית רבקה", את הדרך בה יתנהל המוסד, והעניק לו את ברכותיו הק' ואת נתינת הכח להצלחה מזהירה ועל טבעית.

כאשר הרב חפר הביע את חששו מנטילת עול ניהול המוסד על כתפיו, בפרט לנוכח העובדה שצבר ניסיון בניהול חינוכי בלבד, ולא ראה עצמו כעסקן בעל יכולות ניהול כספיות וכלליות, התבטא הרבי: "לבית רבקה עתיד מזהיר ביותר"³.

"צריך להבין", הדגיש הרב חפר בספרו על ה'יחידות' הזו, "שבאותה עת למדו ארבע-עשרה בנות בלבד במוסד הקטן, ששכן בצריף, אבל הרבי כבר דיבר אתי על פיתוח המוסד ושגשוגו עד שיפרח ויהיה למוסד ענק ומצליח".

בין היתר, התבטא הרבי במהלך ה'יחידות' באשר לעתיד החינוך החב"די: "בסופו של דבר, אַלע וועלן דאַרפן אַנקומען צו חב"ד" [כולם יזדקקו לחב"ד], והרבי מנה – החינוך העצמאי, החינוך הממלכתי-דתי וגם החינוך הכללי.

הרבי אף התבטא לגבי אחד מזרמי החינוך בארץ: "אייך דאַרף מען ניט זאָגן, ווייל איר קענט זיי. זיי זיינען מעכב די גאולה!" [לך אין צורך לומר, משום שהנך מכירם. הם מעכבים את הגאולה!].

נושא עקרוני נוסף עליו שאל הרב חפר את הרבי היה שאלת הכמות מול האיכות. מצד נטיית נפשו, אמר, הוא מעדיף מוסד קטן בכמות עם חינוך מעמיק ואישי, שכן בטבעו הוא מחנך, ומעבר לכך שאין לו כל ניסיון בניהול מוסד שכזה, נטייתו הינה להשקעה באיכות, ופחות בכמות.

הרבי העניק לו הדרכה מאלפת, בתארו את היסטוריית מערכת החינוך העולמית, וכה היה תוכן דברי קדשו: בימי הביניים, רק בני האצולה זכו ללמוד

3 כעבור מספר חודשים התעוררו קשיים שונים בניהול המוסד שעל אודותיהם כתב הרב חפר לרבי. ביום כ"ב אייר תשכ"א ענה לו הרבי במכתב, בו שב והזכיר את הביטוי: "ועוד ועיקר – שבדעתי הנני עומד, שהסמינר ובי"ס המקצועי יש להם עתיד מזהיר ביותר וביותר, הן בכמות והן באיכות".

הרבי מלווה את אורחי חודש תשרי תשכ"א טרם שובם ארצה
בתום החודש המשובע והמשביע

במוסדות חינוך, משום שאנשי האצולה ביקשו לשמר את המון העם נבער, כדי שתיוותר להם עליונות על פניהם, שתמנע התקוממות. רק עם ראשית המהפכה התעשייתית של אנגליה, כאשר החלה הקמת בתי החרושת לְבָדִים, בהם הועסקו ילדים בני תשע ועשר אשר עבדו אחת-עשרה שעות ביממה, התעורר צורך בידע חשבונאי מסוים, לצורך הפעלת המכונות וכיוצא-בזה, והמציאות הביאה לכך שלימדו אותם. כאשר התעשייה התפתחה יותר ויותר, נפתחו בתי-ספר ועל כולם הוטל ללמוד במשך ארבע שנים, כאשר בני האצולה נהנים משנות לימודים נוספות, בשלב מסוים עברו כולם ללמוד שמונה שנים, אך בני האצולה לבדם זכו ללמוד בגימנסיה או תיכון. עד אשר, לבסוף, סדר העולם הפך להיות שמבלי הבט על מעמדות, יכולים כולם לעבור את מסלול הלימודים כולו.

בארה"ב, אמר הרבי, התפיסה היא שיש להעניק חינוך אוניברסיטאי לכולם, עד כדי שבאמריקה יש היום תואר "B.A." לכלכלת בית – גיהוץ, בישול וכדו'. שכן המטרה היא לאו דווקא להעניק מקצוע לאנשים, כי אם ליצור ממוצע חברתי אחיד ושפה משותפת בין השכבות השונות.

בכך הסביר הרבי שהכמות – החינוך ההמוני – נושאת גם את האיכות. הרבי אף נתן דוגמה מפצצת האטום לכך שהכמות נושאת בתוכה איכות: כדי לאפשר לאנרגיה האטומית להשתחרר נדרשת כמות עצומה של אורניום, ואז – מכוח הכמות – בכוחו של האטום להרוס את העולם. כך – אמר הרבי – יהודי שמבטל את החומר אצל עצמו, משחרר כוחות נפש כאלה שבכוחם לבנות את העולם.

הרבי נתן דוגמה נוספת לכך שהכמות יוצרת שינוי איכותי: תשעה גאונים – אינם יכולים להוות מניין לדבר שבקדושה; ואילו עשרה 'בעלי עגלה' מהווים מניין. זאת אומרת, שהשינוי הכמותי, תוספת של אדם אחד על התשעה, יוצרת שינוי מהותי באיכות. לכן – אמר הרבי לרב חפר – ככל שתגדיל את המוסד ותשאף ליותר תלמידות, כך יהיה גידול גם באיכות.

בגן עדן
העליון

פרק שביעי

בגן עדן העליון

תכופות וממושכות היו ההזדמנויות בהן זכה הרב חפר להיכנס ליחידות' בחדרו הק' של הרבי במהלך ביקוריו ב-770. עתים באמצעו של יום – ואף פעמיים באותו היום – נקרא לפתע הרב חפר להיכנס לחדרו של הרבי, או ל'גן עדן התחתון' – חדר המבואה הסמוך לחדרו של הרבי – והרבי היה מדבר אתו בעניינים שונים הקשורים ב'בית רבקה' וכפר חב"ד ב', ובשאר ענייני עסקנות ופיתוח ענייני חב"ד בארץ הקודש.

כך, לדוגמה, מתואר ביומנו של הרב יצחק מאיר סוסובר משנת תשל"ד, בו העלה על הכתב בפרוטרוט את המאורעות ב-770:

יום שישי ג סיון: 7:30 הגיע [הרבי] מהבית, ודיבר בחוץ עם שמואל חפר...

יום רביעי ח סיון: הלילה ליל יחידות... בין היתר נכנסו: שמואל חפר¹...

1 על אותה 'יחידות' מספר הרב ישראל יוסף גרוזמן שי': "באותו לילה זכיתי להיכנס ליחידות' הראשונה שלי, אני הייתי האחרון שנכנס אל הרבי באותו לילה – בשעה 4:14 לפנות בוקר, והרב חפר נכנס לפניי, כך שבמהלך היחידות' שלו המתנתי ליד דלת החדר ואמרת תהלים, כדי שאוכל להיכנס מיד כאשר הוא ייצא. הרב חפר זכה להיות בפנים זמן די ממושך – עשרים דקות או חצי

יום חמישי ט סיון: 21:40 נכנס [הרבי אל בית המדרש] למעריב.
אחרי התפילה נכנס לרבי שמואל חפר.

שבת קודש פ' נשא, יא סיון: בסוף ההתוועדות חילק [הרבי] כרגיל
בקבוקי משקה... נתן [בקבוק] לשמואל חפר שעמד שם, והורה לו
שיתועד בלוד, ושיהיה "והפלה" למעליותא.²

יום ראשון יב סיון: 15:30 נסע לאהל. לפני נסיעתו דיבר בג"ע
התחתון עם שמואל חפר, ונתן לו [קונטרס של] שיחה מפרשת נשא
למסור למר שז"ר.³

האופי שנשא ה'יחידויות' של הרב חפר היה מיוחד במינו. הן היו ארוכות ובהן דיבר אתו הרבי על נושאים מגוונים הנוגעים לעסקנות בארץ הקודש, לאישי ציבור שונים ולעניינים רגישים שעל הפרק, גם כאלה שהיו סמויים מעין הציבור. לעתים רחוקות הרשה לעצמו הרב חפר להביע את רחשי לבו בנושאים שונים, בכנותו וישרותו, והרבי השיב לו באותה מטבע.

שעה. באותו הזמן אני הייתי מרוכז בשלי, ועם זאת יכולתי לשמוע שהרבי אומר לו בקול: "בית רבקה קען זיין לשם ולתהלה ולתפארת" [בית רבקה יכול להיות לשם ולתהלה ולתפארת]

2 היה זה אחר האסון שאירע בארץ הקודש, בו קיפחו את חייהם רבו של כפר חב"ד הרש"ז גרליק, הרב יחיאל מאיר יהודה גולדברג, הרב ישעיה ויס ומרת נחמה רוזנברג, שחולל זעזוע בקרב קהל אנ"ש בארץ. בשבת פרשת נשא, הסמוכה למאורע, התייחס אליו בהרחבה ודיבר על כך שלאחר העניינים הבלתי רצויים המנויים בפרשת כי תבא, מוסיף הכתוב עניין חדש, גרוע יותר: "והפלה ה' את מכותיך" (רש"י: "מופלאות ומובדלות משאר מכות"). הרבי הסביר שהדברים אינם עומדים בסתירה לאמונה, ודווקא למאמין יש אל מי להגיע בטענות. בהמשך לכך בירך הרבי שאף שהפסוק אומר "והפלה" בנוגע לעניינים של היפך הטוב, הרי בכוחם של בני ישראל להפר ולבטל את ה"והפלה" דהיפך הטוב, על ידי כך שעבודתם בענייני קדושה היא באופן של "והפלה" – למעלה מטעם ודעת".

מאחר שהנספים בתאונה היו מכפר חב"ד ומלוד, שלח הרבי בקבוקי משקה לשני המקומות, כשאת הבקבוק ללוד הוא שולח עם הרב חפר. הרבי הורה לו שיתוועד בלוד ו – בהמשך לאמור בשיחה – שיהיה "והפלה" למעליותא.

3 ביומנו של הרב מיכאל אהרן זליגסון מתואר: "לפני שאד"ש נסע לאהל נתן אד"ש לשמואל חפר שיחה של פרי' נשא כדי להעבירה למר שז"ר.

"בדרך לאהל הגיה אד"ש את השיחה של בהר בחוקותי אשר יצא לאור בארץ ישראל ע"י צא"ח דכפר חב"ד, ומסרו להרב קרינסקי אשר העבירה מיד להרב קליין במשרד (7707) והוא מסרה מיד להרב חפר"

בשמחה ובפנימיות

עיסוקיו של הרב חפר בניהול מוסד 'בית רבקה', בפרט בשנות קיומו הראשונות, כאשר גם הניהול החינוכי היומיומי הועמס על כתפיו, לא אפשרו לו לנסוע אל הרבי לחגי תשרי, בשל סמיכותם לפתיחת שנת הלימודים שלקראתה היה טרוד מאוד. על כן, נהג הרב חפר לנסוע בהזדמנויות רגועות יותר בשנה. הרב חפר קבע לו את חג השבועות כמועד בו נסע שנים רבות אל הרבי, וכמוהו גם י"ט כסלו וחנוכה, ימי הפורים והזדמנויות אחרות במהלך השנה.

כאמור, באותם ביקורים אירע לא אחת שהוא היה נקרא אל הרבי והרבי העניק לו הוראות ושליחויות ובירר אצלו עניינים שונים.

הזדמנות נדירה ומיוחדת במינה בה נקרא הרב חפר לחדרו של הרבי אירעה בשנת תשכ"ד. היה זה לאחר שראש עיריית קרית-אונו הודיע כי ברצונו להקים בעירו 'תלמוד-תורה' לזכר נשמת אחיו של הרבי, ר' ישראל ארי' ליב, עמו הייתה לו היכרות, והרבי בחר ברב חפר כנציג חב"ד אשר ישא דברים באירוע (ראה להלן פרק "לשמש את קוני").

באירוע, שהשתלב בטקס חגיגות ציון עשרים וחמש שנים לקרית אונו, נכחו גם שרים וחברי כנסת, ואחד מהם – שר דתי – כובד לנאום והחל להביע ביקורת על-כך שהרבי מורה כיצד לנהוג בארץ בשעה שאינו מגיעה לבקר בה.

הדברים כאבו מאוד לרב חפר שנטל את המיקרופון ואמר: "כבוד השר, כעת הגיע תורי לדבר". הרב חפר פנה אל הקהל ואמר: "שמענו משר הפנים הערה לגבי נוכחותו או אי-נוכחותו של הרבי מליובאוויטש בארץ. ברצוני לומר: אברים שלמים נושרים מגופו של עם ישראל, המונים משורדי מלחמת העולם השנייה עוזבים את הארץ ואת היהדות, ואין מי שידאג להם. והדבר קורה בשל התנהגותכם. הרבי מליובאוויטש יושב בניו-יורק ומדבק את האברים הנושרים בחזרה לגוף של עם ישראל. לאור זאת, אין מקום לשאלה מדוע הרבי אינו מגיע לארץ".

הדברים הותירו על הקהל רושם עז, אך פגעו מאוד בשר, אשר פנה למזכירות הרבי והתלונן על-כך שאדם צעיר העז לדבר אליו כך.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ט' אייר תשכ"ד
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נר"ם עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר שמואל שי' חפר

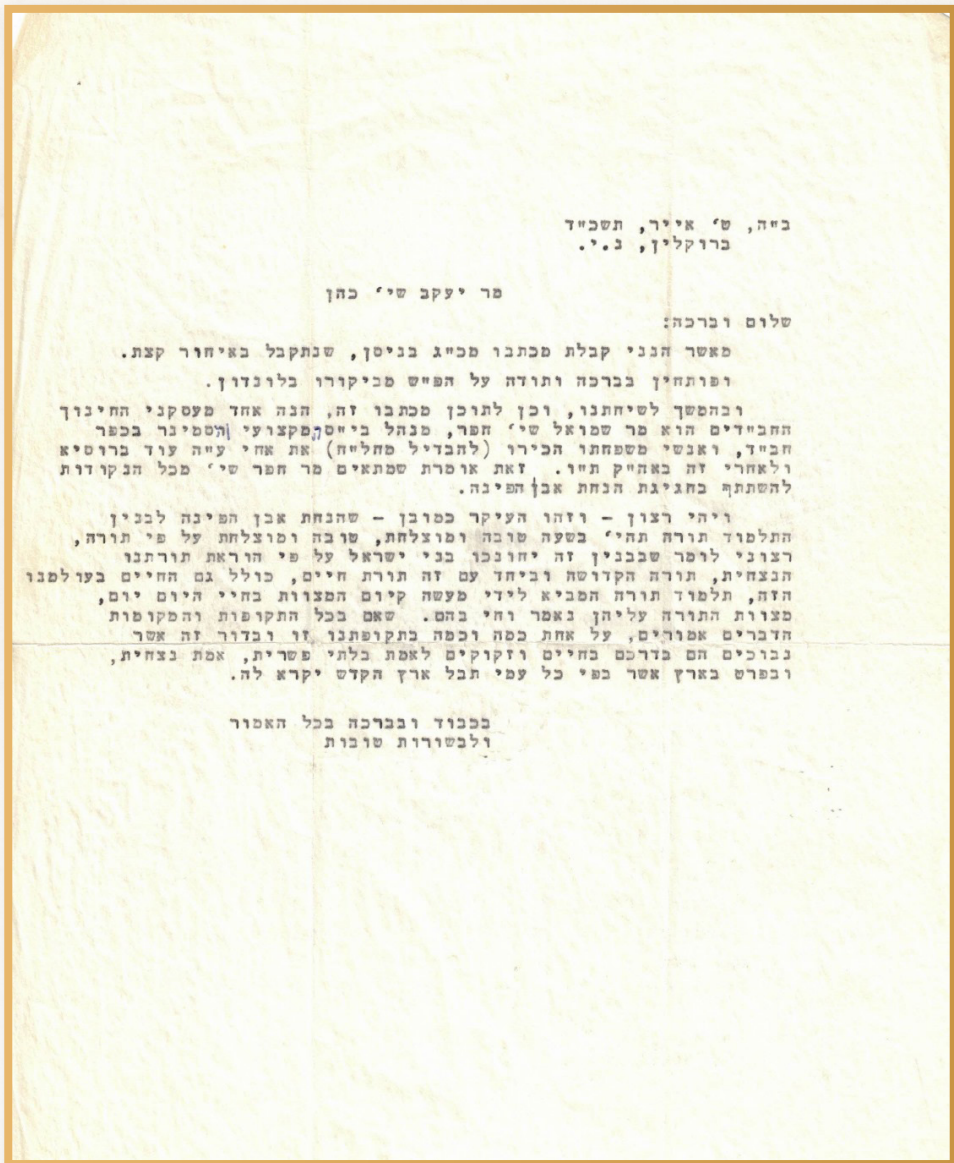
שלום וברכה:

מצורף בזה העתק מכתבי למר יעקב שי' כהן, ראש המועצה
של כפר אונז, בקשר עם הנחת אבן הפינה לתלמוד תורה בל"ג
בעומר תבע"ל. מפי השמועה, וכן כפי שאמר לי הנ"ל, ישתתף
עם רב בשקס זהך כנראה עכ"פ רב באסות.

וכיון שחוננו (יבדל לחיים) הכיר את אחי ע"ה, יוכל לדעת
מפנו פרטים השייכים להענין, שלכן, כאמור במכתבי, הצעתי
להזמין. ובטח תהי' הזדמנות לנאום וכו' ויוכל גם זה לנצל
בכיוון המתאים.

בברכה להצלחה
ולבשורות טובות
קהל ודעת בני צ

מכתבו של הרבי אל הרב חפר, בו מבקשו להשתתף במעמד 'הנחת אבן הפינה'
לתלמוד-תורה שהוקם בקרית אונז לז"נ אחיו

"אחד מעסקי החינוך החב"דים הוא מר שמואל שי' חפר, מנהל ב"ה סקסצויעי והספ"ר בכפר חב"ד, ואנשי משפחתו הכירו את אחי ע"ה עוד ברוס"א ולאחרי זה באה"ק ת"ו. זאת אומרת שמתאים מר חפר שי' מכל הנקודות להשתתף בחגיגת הנחת אבן הפינה."

מכתבו של הרבי לראש העיר, מר יעקב כהן

המעמד התקיים בל"ג בעומר, ולרגל חג השבועות נסע הרב חפר אל הרבי. כשהגיע, אמר לו הרב חדקוב שבערב חג השבועות הוא ייכנס אל הרבי. הרב חדקוב הדגיש שזו לא תהיה 'יחידות', כי-אם 'שלום עליכם כללי'.

"כשנכנסתי לחדרו של הרבי", סיפר הרב חפר, "קידם אותי הרבי בחיוך רחב ואמר בהטעמה: "שלום עליכם ר' שמואל!". הרבי אמר: "בוודאי אמרו לך שזאת לא 'יחידות' אלא קבלת פנים" וביקש שאספר על הנעשה והנשמע. על פניו הק' ניכרה שביעות רצון. טרם צאתי אמר הרבי בהטעמה מיוחדת: 'קב-לת ה-תו-רה ב-שמ-חה וב-פנימיות!'"

עמו אנכי בצרה

בחג השבועות באותה שנה אירע מאורע שלא יישכח מקרב כל הנוכחים בו. המאורע נחקק בזכרונו של הרב חפר ועמד חי לנגד עיניו.

היה זה במהלך ההתוועדות של יומו השני של החג. הרבי בירך את יהודי רוסיה, הנתונים במיצר ושביה, והורה שהנוכחים בהתוועדות יאמרו 'לחיים' למען שחרורם מהגלות.

ככל הנראה, החסידים לא הבינו את גודל השעה ולא אמרו 'לחיים' כדבעי ובכנות. "לפתע", תיאר הרב חפר, "פניו של הרבי החליפו צורה. הרבי קימט את המפית שבידו והטיחה בשולחן, הגביע שעמד על השולחן נדחף מעוצמת ההדף, והיין שהיה בתוכו נשפך. היינו מזועזעים.

"הרבי קם מן הכיסא, דחפו לאחור, והתבטא שזו הייתה עת רצון ובתוך דקה יכלו להיוושע "אֶ הָאֵלֶב; מיליון; צווי מיליון אידן" [חצי; מיליון; שני מיליון יהודים]. הרבי אף התבטא בביטוי מזעזע: "וואָס האָב איך געדאַרפט פאַרנעמען דעם ביינקל דרייצן יאָר?!" [לשם מה הייתי צריך לקחת את ה'כסא' (ההנהגה) שלו-עשרה שנה?!].

"זה היה מחזה נוראי שהרעיד את החסידים עמוקות. הרבי ממש נסער, הסערה לא חלפה גם כעבור דקות ארוכות.

ר' זלמן בוטמן ע"ה נעמד ואמר: "רבי, לחיים, דער אויבערשטער זאָל העלפן צו די רוסישע אידן" [לחיים, שהקב"ה יעזור ליהודי רוסיה].

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטען פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, מוצש"ק פרשה בהעלותך, ה'תשכ"ד
ברוקלין, נ.י.

הו"ה אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה שמואל שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבו מי"ז סיון *לפי אסיפת חסידי חב"ד*
ובעמדנו במוצש"ק פרשה בהעלותך את הנרות, י"ל ברמזי פרשה זו: ביאר
רבנו הזקן אשר הנרות הללו - הן נשמות כל בני ישראל, נר ה' נשמת אדם,
אתם קרוים אדם, ובכל אחד ואחד תהדלקה היא באופן של "בהעלותך" - היינו
שטוף סוף השלהבת עולה מאלי'.

וכיון שהדרישה מופנית לכל אחד ואחד, בודאי שבכחו הוא, שהרי אין
הקב"ה בא בטרונא עם בריוחיו.

והתכלית בזה - אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, שכל אחד ואחד
אין שלא תהי' תחלת קיומו את התורה ואת המצוות באחת הדרכות ושלש שלש לשמה
- מהוכה בא לשמה.

ואפילו זה הנקרא נדה, שהוא עוד למטה יותר מזה הנקרא רחוק כמובן, הרי
הובטה כי לא ידה ממנו נדה, כפסק הדין בפנימיות התורה ועד לפסק דין גלוי
בנגלה דתורה.

ויהי רצון שיעשה כל אחד ואחד ככל האמור בנוגע לכל עניניו, אשר יאירו
אל מול פני המנורה ואפילו אלה שלעת עתה הם בבחי' נדה, ויעשה זה ברעותא
דלגא, אופן עבודת אהרן, ובחי' אהרן שבכל אחד, שהרי אהרן הוא משבעה תרועים,
ועד לאופן שעד ירכה עד פרחה מקשה היא.

שירכה - הכי תחתון שבו ופרחה - הכי עליון שבו, יהי' מקשה אחת זהב
טהור.

ברכה לבשו"ט
מנחם מענדל שניאורסאהן

ביאר רבנו הזקן: לקו"ת ר"פ בהעלתך. בהעלותך. מאלי': פירש"י כאן, וראה
שבה כא, א. פני המנורה: פנימיות ורצון כללות נש"ו הנקרא מנורה (ראה לקו"ת
שם אות א', ו' (בסופו)). באחת הדרכות: ראה הל' ת"ת לאדה"ן פ"ד ס"ג. בא
לשמה: ראה חניא ספמ"א: יהוד נפשו כו' הפך כל אדם מישואל כו' (ולפני זה)
לשם יהוד חניא ספמ"א: מעט מזעיר הפך לבו בזה באמת. נדה. רחוק:
להעיר מב' עניני החשובה: על עבירות שבידו, להשיב נפשו מירידתה למקורה
(לקו"ת דברים סו, ג. ובכ"מ). כפסק הדין: הניא ספמ"ט. הל' ת"ת שם. אופן
עבודת אהרן: ראה לקו"ת ואתחנן ח"ב, דח"ג לט, א. משבעה תרועים: תו"א לב,
ב. וראה ד"ח תרועים (קד,א). ירכה עד פרחה: ראה לקו"ת כאן.

ות"ח על מסירת הפ"ש הדו"ח וכו'".
הרבי כותב לרב חפר לאחר ביקורו לרגל חג השבועות תשכ"ד והמשכו

ו' תשרי תשל"ז. הרב חפר עומד על בימת קריאת התורה בשעת שהרבי עולה לתורה, לאחר שעלה לעליית 'לוי'

בדר"ח טבת תשל"ב. הרב חפר, על יד עמוד הש"צ, בעת כניסת הרבי לתפילת מנחה וכינוס ילדים

"אך הדבר לא עזר, הרבי התבטא: "א גאָנץ יאָר מאַטערט איר מיר זאָגן 'לחיים' און נעמען משקה, און יעצט נעמט איר אַ קליינע קעלעשיקן" [במשך כל השנה אתם מייגעים אותי שברצונכם לומר 'לחיים' ו'לקחת' משקה (היה זה כשנה לאחר שהרבי תיקן את התקנה המגבילה את שתיית ה'משקה') ועכשיו נוטלים אתם כוסיות קטנות].

"היינו נדהמים, לא הורגלנו לסגנון כזה אצל הרבי, מעולם לא ראינו את הרבי כך. זה נגע בעמקי הלב.

"לבסוף שאל הרבי אם נוכחים במקום ילדים מתחת לגיל בר מצוה, ומתחת לשולחן צץ נחיל ילדים, והרבי שר עמם "הושיעה את עמך".

"זו הייתה חוויה איומה, שלא חוויתי בחיי רבות כמוה, והיא נחרתה בזכרוני.

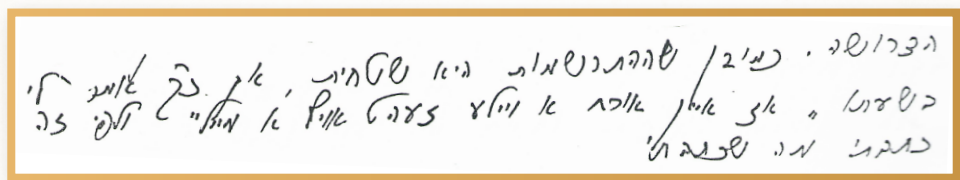
"למחרת, כבר לא ראו על הרבי פניו הק' של הרבי דבר. זכרוני שר' זלמן יפה ע"ה ממנצ'סטר שאל בבוקר את הרבי: "רבי, מה רציתם מאתנו?". הרבי חייך אליו ואמר שזה לא שייך אליו".

באסרו חג השבועות, נכנס הרב חפר ל'יחידות' שבה הטיל עליו הרבי שליחות מיוחדת: הרבי ביקש שישנה את מסלול הטיסה שלו ויחזור לארץ-הקודש דרך פריז. הוראת הרבי הייתה כי יחנה בפריז לא יותר מעשרים-וארבע שעות, יפגוש שני מנהלי מוסדות שהייתה ביניהם מחלוקת מסוימת, ויגשר ביניהם.

הרבי התבטא בלשון: "אַ אורח אויף אַ וויילע, זעהט אויף אַ מיילע" [אורח לרגע, רואה למרחק מיל].

מכיוון שבין השניים התגלעה מחלוקת, הרבי הורה לרב חפר שלא ייפגש עם האחד לפני השני, כי-אם ששניהם יבואו לשדה התעופה והוא ישמע את דבריהם יחדיו. 'ואז' – אמר הרבי – 'כאשר תחזור לביתך, תדווח על הדברים ותכתוב לכאן את הצעתך'.

בדו"ח לרבי מתאריך ו' כסלו תשנ"ב מזכיר הרב חפר את הפתגם ששמע מהרבי בחודש סיון תשכ"ד

"למדתי מכך את הזהירות של הרבי בכך שכאשר דנים או מבררים דבר-מה, אף שההלכה שאסור לשמוע צד אחד שלא בנוכחות הצד השני נאמרת דווקא על דיין, ואילו אני כלל לא הגעתי כדיין ואפילו לא בתור בורר, עם זאת הדגיש הרבי והקפיד שאפילו לא אראה אחד בטרם אראה את השני, ושהם יבואו לשדה התעופה ונשוחח שם חרף חוסר-הנוחות שבדבר", ציין הרב חפר.

כך אכן היה. הרב חפר שינה את מסלול הטיסה ונסע דרך פריז, פגש את שניהם בשדה התעופה, והציע מתווה מסוים שגיישר על המחלוקת. הרבי קיבל את הצעתו, שהחזיקה מעמד שנים ארוכות מאוד.

מכיוון שהיה בצרפת, התבקש הרב חפר לבקר בישיבה בברונא ולהביא פרישת שלום מהנעשה במחיצת הרבי. הרב חפר תיאר כיצד החסיד ר' ישראל-נח בליניצקי ע"ה חבש את הכובע ועטה את סירטוק המשי של שבת, שכן 'עס איז געקומען אַ שליח פון רבי'ן', הגיע שליח של הרבי. הרב חפר היה אברך צעיר ואילו ר' ישראל נח חסיד ישיש, אך לקראת בוא שליח של הרבי אחזה אותו חרדת קודש והתרגשות.

על אותו מאורע מספר המשפיע הרב יוסף יצחק גורביץ ממגדל העמק, שהיה תלמיד בישיבה בברונא: "התרגשות רבה מילאה אותנו. ידענו שמדובר בחסיד שהרבי מעריך מאוד, שהרבי הטיל עליו משימות ושליחויות, ושבנוסף על עסקנותו העניפה הוא נוסע ומדבר ב'ערבי חב"ד' שמתקיימים קיבוצים. הבטנו עליו בעיניים נוצצות. אני זוכר שהוא הביט עליי ועל החברותא שלי וראה כיצד אנו לומדים. עניין נוסף שפעל על תודעתנו היה שבעוד והורגלנו לראות את החסידים שנמנו על צוות הישיבה, שהיו אנשים מבוגרים, עתה ראינו אדם צעיר, שמאחוריו יש כה הרבה מעש, קירוב וקשר עם הרבי. ראיית יהודי כזה – פעלה בנו תחושה מרוממת".

הרב חפר עמד וסיפר בפני קהל התלמידים והמשפיעים על מאורעות חג השבועות במחיצת הרבי, כשבמרכז – המאורע בו ביקש הרבי שיאמרו 'לחיים' לזכות צאתם של יהודי רוסיה מן המיצר אל המרחב ותגובת הרבי לאחר שאמירת ה'לחיים' לא נעשתה בשימת הלב הראויה.

אז, פנה הרב חפר אל המשפיע של הישיבה, החסיד הנודע ר' ניסן נמנוב ע"ה, ושאל: מה רצה הרבי מאתנו? הרבי רואה ויודע שכעת זו עת רצון למעלה, וזו הזדמנות בה יכלו לפעול גאולה, ואילו אנו – החסידים – לא ידענו דבר. אילו החסידים היו יודעים, כמוכן שהיו עושים את הנדרש בכל לבם ומאודם.

"ר' ניסן", היה הרב חפר מתאר תמיד, "ענה לי תשובה מיוחדת, ש'לקחה'

אותי מאוד: אָם – הוא אמר – שבנה נמצא באוסטרליה ואירע לו דבר-מה בלתי רצוי, מרגישה משהו, היא חשה בכך. המידע לא הגיע אליה אבל היא קשורה עם בנה, וחשה באשר נעשה עמו.

"אילו היינו קשורים אל הרבי כראוי – אמר ר' ניסן – ומצבם של יהודי רוסיה היה נוגע לנו, היינו חשים מאלינו שזוהי שעת רצון. זה מה שכאב לרבי, העובדה שהעניין לא נוגע מספיק.

"זה היה 'א' רייכער' הסבר, 'א' חסידישער הסבר', שמאוד הוקסמתי ממנו".

יום שטוף-שמש

בביקורו של הרב חפר אצל הרבי לרגל חג השבועות תשכ"ה (ככל הנראה), הוא זכה בזכות נדירה: בשעה שעמד עם חבילותיו מחוץ ל-770 והמתין למונית שתסיע אותו לשדה התעופה, הבחין לפתע כי הרבי מסיט את התריס שבחדרו ומביט עליו.

גם כאשר המונית הגיעה, והרב חפר הנרגש נכנס לתוכה, המשיך הרבי ללוותו במבטו עד אשר המונית נעלמה מן האופק.

"במשך הזמן שעד כניסתי למונית אמר לי החסיד ר' בנציון שם-טוב ע"ה: 'אוי וויי, כאשר אני הגעתי אל הרבי הקודם בשנת תש"י, ליווה אותי הרבי עד לדלת החדר, ויותר לא ראיתיו עוד...'. סיפר הרב חפר.

"דבריו של ר' בנציון הדאיגו אותי, ועל כן עשיתי מאמץ וכדי לוודא שחששו של ר' בנציון יופרך שוב נסעתי אל הרבי לרגל כ"ף מנחם-אב"....

על ה'יחידות' לה זכה בנסיעה זו, בליל כ"ה במנחם אב תשכ"ה, סיפר הרב חפר:

"באותה תקופה התעוררו קשיים בעבודתי וחוויתי ניסיונות שונים. פרקתי את אשר על לבי,

"הרבי התבטא שזכות גדולה לי כי הנני עובד במוסד של הרבי הנשיא, ובמילא הדבר יעזור לי בכל העניינים.

"אמרתי שאני רוצה לראות זאת בגלוי, לחוש בכך, והרבי נענה: "ווער לאָזט

איך ניט? "מי אינו מאפשר לך?]. אמרתי: "שאור שבעיסה – היצר הרע". הרבי הרצין, והמשיל לי משל: אדם האוכל ומרגיש בטעם המאכל, כאשר עובר הוא להרהר בדבר חכמה שתופס את מחשבתו – הוא שוכח מהטעם שעומד בחיכו ועד לא מכבר חש בו, אף שהטעם עדיין ישנו; וכן לאידך. וכך לגביי – יש זמנים בהם אני חש בכך יותר, וזמנים בהם אני חש בכך פחות, אולם תמיד – בכך שאני עובד במוסד של הרבי הריני קשור אליו.

"ואז הביט עליי הרבי והוסיף: "איר דארפט זיין בשמחה ביום מעונן, אָזוי ווי אין אַ זונשיינענדיקע טאָג" [עליך להיות בשמחה ביום מעונן, כמו ביום שטוף-שמש].

"התלוננתי גם שעקב עומס הטרדות בענייני הכלל, הרי שהפסקתי כמעט לחלוטין ללמוד בעצמי.

"הרבי השיב שבמשרדי בוודאי קיימות שתי דלתות – האחת בה נכנסים ישירות אל החדר, והשניה בין חדרה של המזכירה לחדרי. בהגיע השעה אחת בצהריים – הורה הרבי – תנעל את שתי הדלתות, תשב שעה אחת ותלמד. הרבי תיאר את מבנהו של משרדי בדיוק כפי שהיה.

"ואז אמר הרבי, באותו ניגון בו אמר מאמרי חסידות: "חז"ל זאָגן דאָך "אליהו נענה בשעת המנחה". פאָרוואָס דווקא דעמאָלט? וייל בשעת מנחה איז דאָך דער תוקף היום, דער אור היום, די זון, שיינט. דאס הייסט דער גשמיות פון עולם הזה וכו' בלייבט בתוקף. און מ'ברעכט דאָס און מען גיט דאָס אָוועק צום אויבערשטן, איז דאָס... " [חז"ל הרי אומרים "אליהו נענה בשעת המנחה". מדוע דווקא אז? כיוון שבשעת מנחה זהו, הרי, תוקף היום. אור היום, השמש, זורחת. דהיינו שהגשמיות של עולם הזה וכו' עומדת בתוקף. וכששוכרים זאת ונותנים זאת לקב"ה, אזי...].

כעבור שנים, הייתה הזדמנות נוספת בה השמיע הרבי באוזני הרב חפר אַמרה, במנגינה דומה למנגינה בה אמר את מאמרי החסידות.

היה זה כאשר הרב חפר ביקש להעביר את בנו ר' משה שי מתלמוד תורה שאינו חב"די ל'חדר' החב"די שהוקם בבני ברק. הוא שאל על כך את הרבי, והרבי החל לומר במנגינת מאמר: יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, ואומרים חז"ל⁴: מדוע נאמר 'אשר נטע' (ולא 'אשר שתל')? משום שהעצים היו קיימים

4 בראשית רבה פט"ו, א. ושם: "יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא פְּקָרְנֵי חֲגָבִים הֵיוּ, וְעָקְרוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתְּלוֹן בְּתוֹךְ גֹּן עֵדֶן".

הרב חפר במשרדו שבקמפוס 'בית רבקה' הראשון, בכפר חב"ד א',
אותו תיאר הרבי בעת ה'יחידות'

כבר לפני כן, אלא שהם היו 'כקרני חגבים', והקב"ה עקר אותם במקומו ושתלם בתוך גן עדן ואזי הצמיחה הינה עד לבחינת 'ארזי הלבנון'⁵. כך אמר הרבי באשר לכך שהוא לומד היכן שהוא לומד, ובעתיד יעבור ללמוד במקום אחר, ובירך שהצמיחה תהיה גדולה מאוד.

"הקרובתי למענו"

נשיא מדינת ישראל, זלמן שז"ר, נודע ביחס המיוחד והנדיר שרחש לו הרבי ובתרומתו האדירה לבניין חב"ד בארץ הקודש, כאשר הוא משתמש במעמדו, השפעתו ויכולותיו לעמוד לימין כל ענייני חב"ד וליישום חפצו של הרבי.

---

5 ראה שיחת ש"פ נצבים, כ"ז אלול תשל"ד ושיחת יום שמח"ת תשל"ה.

הרב חפר נהנה מקשר קרוב אל נשיא המדינה, שלבקשת הרבי סייע לבניית מוסדות 'בית רבקה' והקמת כפר חב"ד ב' (כפי שיסופר להלן בפרקים שיוקדשו לקשר בין אישים שונים לרבי שעבר דרך הרב חפר ולבניית כפר חב"ד ב').

בקיץ תשכ"ו התעתד שז"ר לנסוע לביקור ממלכתי בארה"ב. היה זה הביקור הראשון לאחר מינויו לתפקיד נשיא המדינה ובכוונתו היה להיפגש עם הרבי, כפי שנהג בכל אחד מביקוריו בארה"ב. אלא שכלי התקשורת הישראלים וגורמים פוליטיים החלו בתעמולה נרחבת כנגד התוכנית, שכן – טענו – אין זה יאה שנשיא המדינה יבוא אל הרבי. הם קראו לכך שהרבי הוא שיבוא אל שז"ר.

במהלך אותו קיץ, פורסמה בעיתון הדתי 'פנים אל פנים' ידיעה שגויה שהרעישה את יושבי הארץ. העיתון בישר כי בקרוב עתיד הרבי מליובאוויטש לבקר בארץ-הקודש.

זמן קצר לאחר מכן, לקראת חג השבועות, נסע הרב חפר אל הרבי.

"טרם כל אחת מנסיעותיי השתדלתי לבקר את שז"ר וגם עתה נהגתי כן", סיפר הרב חפר. "שז"ר דיבר אתי על הסערה המתחוללת סביב ביקורו המתוכנן אצל הרבי, והזכיר את הדיווח על בואו של הרבי לביקור בארץ, באמרו שאם הרבי אכן יבקר בארץ זו תהיה הזדמנות טובה לפגישה.

"בסיום כל פגישה כזו נטל שז"ר בקבוק 'קוניאק' מסוג "777", עטף אותו בנייר הכתיבה של נשיא המדינה⁶, כרכו בגומיה, ומסרו לי על מנת שאגישו בשמו לרבי. כך עשה גם הפעם.

"נסעתי אל הרבי, וכשנכנסתי ל'יחידות' ובפתק שכתבתי סיפרתי על הפגישה עם שז"ר ועל דבריו, שמשמעם היה שביקורו של הרבי בארץ יאפשר לו לזכות לפגוש את הרבי מבלי להסתבך עם הביקורת הכבדה.

6 באשר לשימוש בגליון המכתבים של 'נשיא המדינה', מן העניין לציין כי בשנת תשכ"ט כתב הרבי לגב' גאולה כהן, שבכיתה מסר הרב חפר שיעור תניא לבכירי תנועת 'החירות' (ראה פרק 'לשמש את קוני') מכתב בו פירט את הסיבה לפיה הוא אינו מקבל את התואר "מדינת ישראל", ושלה העתק ממנו לשז"ר (המכתב נדפס באג"ק חכ"ו, אגרת ט'תרחצ).

שז"ר התפלא מאוד וכתב מכתב ארוך בו הביע את תמיהתו על הדברים. בין השאר כתב: "לרגע חשבתי, אולי אבלג גם הפעם ואולי גם אכתוב הפעם את מכתבי לא על גליוני, ששם "מדינה" עליו, לבל לגרום לו עגמת נפש חלילה...".

הרבי כתב לו מכתב ארוך ומפורט, ובסופו כתב: "ולסיום המכתב אודות הבלנק והגליון – בודאי ימשיך לכתוב על הגליון דעד עתה ולא ימנע הטוב ממני והנחת רוח בראותי עוד הפעם "שחור על גבי לבן" שהוא הוא המכהן בתפקיד זה. . נימוק זה בא כהוספה לעיקר – שכיון שאני הייתי בין אלה שהשתדלו ובקשו ועשו כו' שיבחרו בו לתפקיד זה ופעם ופעמיים, והשקיעו בו אימון וכו' – מן הדין (והזכות) שמכ' אלי ואליהם יכתבם על גליון תפקיד זה".

בפגישה עם מר שז"ר. מימין: ר' זושא וילימובסקי, ר' שלמה מיידנצ'יק,
ר' שמואל חפר, ר' יונה איידלקופ

הרב חפר יושב לצדו של מר שז"ר בהתוועדות י"ט כסלו בכפר חב"ד

"הרבי שאל אותי מי עומד מאחורי הדיווח על בואו לארץ. עניתי שאינני יודע בבירור, אך נקבתי בשמו של פלוני ואמרתי שחושבני שהוא שאחראי לכך. זו הייתה טעות גדולה (אף שאמרתי את הדברים על יסוד שמועה ששמעתי ממישהו).

"הרבי אמר: "איך גלויב ניט אז ער זאָל זיך וועלן פאַר רייסן מיט מיר" [אינני מאמין שהוא רוצה לנתק את הקשר עמי].

"כאמור, אסור היה לי לעשות כזה דבר. להזכיר שם של אדם בעניין שהרבי לא היה שבע רצון ממנו. לאחר-מכן ניגשתי לאותו אדם, סיפרתי לו שנכשלתי, וביקשתי את סליחתו.

"את הבקבוק ששלח שז"ר מסרתי למזכירים, על מנת שיניחוהו בשולחנו של הרבי בעת ההתוועדות.

"הרבי נמנע לחלוטין מטעימה של מאכלים המיוצרים מפירות ארץ-ישראליים ומחויבים בדיני תרומות ומעשרות. גם את ה'קוניאק' – המיוצר מיין – ששלח שז"ר נמנע הרבי תמיד מלשתות. אך הפעם, מזג הרבי מן הבקבוק לגביעו במהלך ההתוועדות, קירב את הגביע לשפתיים, אך לא הכניס את המשקה בפועל לפיו הק'. אז, פנה אליי הרבי ואמר: "איר מעגט עם איבערגעבן אַז איך האָב זיך אַיינגעשטעלט (כמדומני שהרבי אמר "מיין עולם הבא") פאַר עם, מעג ער זיך אויך איינשטעלן פאַר מיר" [אתה יכול למסור לו שאני 'הקרבתי' (כמדומני שהרבי אמר "את העולם הבא שלי") למענו, הוא יכול 'להקריב' למעני]..."

כאשר שז"ר הגיע לניו-יורק, חרף חיצו הביקורת הכבדים שנשלחו לעברו ומסע הלחצים האגרסיבי שעבר מבית ומחוץ הוא ביקר אצל הרבי, ואכן העיתונות פרסמה ביקורות חריפות על הביקור.

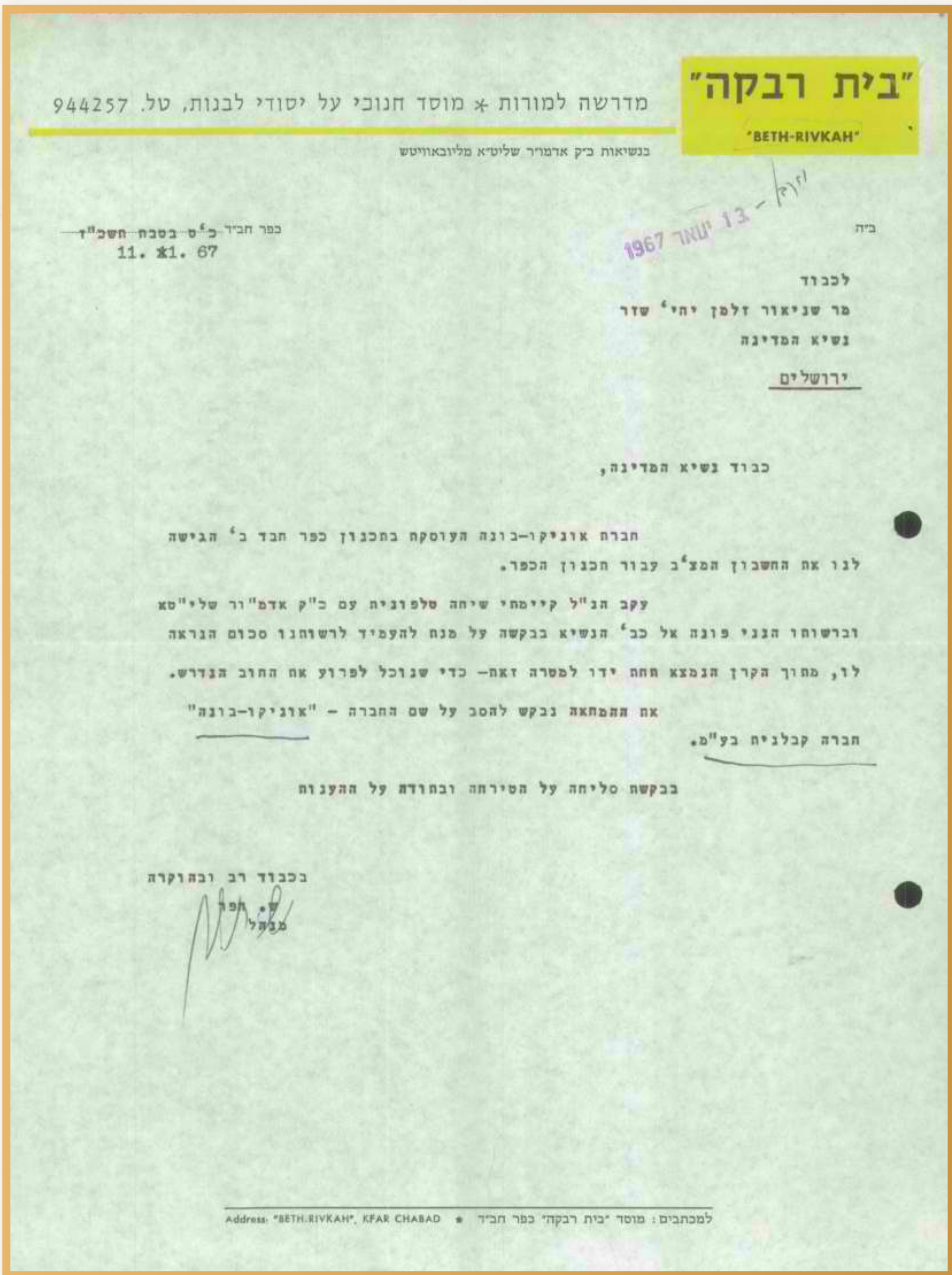
שז"ר סיפר לרב חפר על אשר התרחש סביב הנסיעה:

מספר ימים טרם בואו אל הרבי, טלפן מהמלון בו שהה וביקש את עצת הרבי בשל הלחצים הכבדים המופעלים עליו. הרבי השיב לו שהוא ישאל על כך ב'אהל' חותנו, הרבי הריי"צ ("שז"ר התבטא: 'שישאל בקבר"', ציטט הרב חפר בחיוך את מטבע לשונו).

כעבור זמן השיב לו הרבי שאין ביכולתו לצאת מ770.

במוצאי השבת, י"ג אב, שלח הרבי משלחת של ארבעה חסידים – הרב

"קיימתי שיחה טלפונית עם כ"ק אדמו"ר שליט"א וברשותו הנני פונה אל כב' הנשיא".
אחד ממכתביו של הרב חפר אל מר שז"ר

משלחת החסידים שנסעה לבקר את שז"ר במלוננו. מימין - הרמ"ל רודשטיין, הר"ש לויטין, הר"י גולדין ויבלחטו"א הרח"י שי' קרינסקי

משה ליב רודשטיין, הרב שמואל לויטין, הרב יצחק גולדין ויבלחט"ט הרב יהודה קרינסקי – אל המלון בו התארח שז"ר, ובתומו הודיע שז"ר לשגריר ישראל בארה"ב כי הוא עומד לנסוע. השגריר – שסבר שהרבי צריך להגיע אל שז"ר – סירב להקצות את רכבו לשם הנסיעה, ובתגובה הודיע שז"ר כי הוא ייסע במונית...

השגריר, שהבין שהנסיעה היא עובדה מוגמרת, נכנע והצטרף אף הוא לנסיעה.

כששז"ר הגיע, שילב הרבי את ידו הק' בידו של שז"ר, הכניסו אל ה'זאָל' שבקומת הכניסה ל-770, ואמר: "איר זעט, דאָ האָט דער שווער געדאָווענט, דאָ האָט דער שווער אויפגענומען טויזענטער אידן אויף 'יחידות', וועלכע האָבן אויסגעגאָסן זייערע שווערע האַרץ פאַר אים" [אתה רואה, כאן מו"ח התפלל, כאן מו"ח קיבל אלפי יהודים ל'יחידות' אשר שפכו את מר לבם בפניו] ואת זה – אמר לו הרבי – אי אפשר היה לקחת אליך למלון.

מדי דברו על מאורע זה הזכיר הרב חפר את העובדה הבאה אשר שמע משז"ר:

הרבי שילב את ידו הק' בידו של שז"ר, הכניסו אל ה'זאל' ואמר: "אתה רואה, כאן מו"ח התפלל, כאן מו"ח קיבל אלפי יהודים ל'יחידות' אשר שפכו את מר לבם בפניו"

בתקופת הדיונים וההצבעות ב'או"ם' אודות הקמת מדינת ישראל בשנת תש"ח, הוא שימש כאחד מנציגי המדינה. לאורך התקופה היה הרבי הריי"צ מאוד מתוח מהתוצאות, וכאשר ביקר אצלו שז"ר לאחר ההצבעה המכרעת בה הוחלט על הקמת המדינה וסיפר לו על כך, ניכרת הייתה ההקלה על פניו הק' של הרבי ושמחתו מכך (זאת חרף התנגדותו החריפה של הרבי הריי"צ לציונות).

משיח יכול לבוא

לחג הסוכות תש"ל התכוון הרב חפר לנסוע אל הרבי יחד עם רעייתו מרת רבקה ע"ה. אלא שסבתה, מרת שיינדל גורארי ע"ה (אם הרש"ג), נפטרה באותה עת, והנסיעה התבטלה.

את הנסיעה לחודש תשרי, המיר הרב חפר לנסיעה לרגל ימי י"ט כסלו.

כאשר זכה להיכנס ל'יחידות' במהלך אותו ביקור אחזה בו התרגשות רבה, והוא אמר: 'שהקב"ה יעזור שבפעם הבא נגיע לקבל פני משיח צדקנו'.

פניו הק' של הרבי הרצינו. הרבי אמר ברצינות רבה: "דער מיטעלער רבי האָט געזאָגט אַז 'חבלי משיח' זיינען מיר שוין בייגעקומען. משיח קען קומען!" [הרבי האמצעי אמר שאת 'חבלי משיח' כבר עברנו (=יצאנו ידי חובה). משיח יכול לבוא!].

הימים היו ימי ההכנה ל'יו"ד שבט הגדול' – בו מלאו עשרים שנה להסתלקות הרבי הריי"צ ולעלות הרבי על כס הנשיאות.

תחושה של היסטוריה הורגשה בעולם החב"די. ככל שהלך והתקרב היום הגדול, רבתה ההתרגשות והתפתחה תכונה חסרת תקדים.

בארץ הקודש הוקם 'ועד חגיגות העשרים' שפתח בשורת פעולות אדירות לציון היום והטמעתו בקרב הציבור הרחב. הרב חפר נמנה על ראשי הועד. מלבד פעולות רוחניות בתוך אנ"ש ומחוצה לה, תנופה אדירה של הפצת היהדות והמעיינות והתגייסות כלל אנ"ש להשפעה על יהודים, השקעה במאמרים שיפורסמו בכל העיתונים בישראל וכן הלאה, קיים הועד במספר מקומות מרכזיים בארץ 'ערבי חב"ד' גדולים בהם הושמעו ניגוני חב"ד ודברי חסידות. המוקדים הבולטים בהם התקיימו אירועים שכאלה היו 'היכל התרבות' בתל אביב ו'בנייני האומה' בירושלים.

מעט יותר מירח ימים חלף מאז ה'יחידות' לה זכה הרב חפר, ובליל ראש חודש שבט תש"ל, בשעה שלוש לפנות בוקר, השמיע הטלפון שבביתו צלצול.

על קו הטלפון היה הרב אפרים וולף ע"ה, בא-כחו של הרבי בארץ, שפרץ בבכי. הרב חפר נלחץ, מה מביא את הרב וולף להתקשר בשלוש לפנות בוקר ולבכות? 'מה קרה?', שאל בבהלה והרב וולף בישר בהתרגשות שזה עתה טלפן אליו הרב חדקוב וסיפר לו שבהיותו באהל, כמנהגו מדי ערב ראש חודש, הורה הרבי למסור שניתן לסיים את 'ספר התורה לקבלת פני משיח', ויש להשתדל שמה שיותר אנשים ישתתפו בכך.

היה זה בהמשך להצעה של מרת לאה הלמן ע"ה מכפר חב"ד, שניגשה לעסקנים חברי 'ועד חגיגות העשרים' והציעה בפניהם את הרעיון כי יסיימו את ספר התורה. הרב וולף העביר את ההצעה לרב חדקוב, אך תגובתו העידה כי הרעיון מופרך.

מזכיר מ"פ בת"א
 מוכיחו סניף מ"פ בתל אביב-יפו כורה אמש פתיחה כובדית ברנזולק לתפקיד מזכיר הסניף. מזכיר מרכז מ"פ, נפתלי פדר, שהביא את ברכת המרכז לבחירתו של ו. ברנזולק ציין, שזו הפעם השנייה על דברי הברכה ובזמן זהו על הבחירה פתיחה קרא וזל ברנזולק לכל חברי הסניף לסייע לו בהתחבר פעולתה של ההשגחה בתל אביב-יפו ובשכונות.

ורצח חושב חיינים
 חושב חיינים נמצא אשמת רצח על הכביש בקירבת מקום פתח תקוה. אף לפי שעה לא נודע הרצח אירע מסעמים פוליטיים על רקע אתר. תגרמה הוא עבר זאד אב"ד 30 בן 28. הופנה למצאה סמוך 8.30 בבוקר על ידי עובדי א"י וזם תועקו את המשטרה וכן אשת הגרעה. בחקירה התברר כי ייסונו כקירבת מקום, אולם לא יצא לברר את סיבה הרצח.

השור גבתי בבתי'המו
 מאת כתבה הממלא את תפקידו מצב תודנות בתיהמו זאת הודיע אתמול ה' החוק לתיקון פקודת אהר, בתום הקריאה רי"ם. החוק המוצע בא לאפשר רישון זמני לעזר ניקח ש שב ארעי, זאת כדי לאפשר לים להיחזק אם כן מבטל מוצע בארץ. כל המהירים האחד פות בבתי מרקחת, מוסר מעצית לקיים מנגנון שי יאחר כל תרופה שמיתוסו הישנויים החלים במחירי מחירי, ריבצפה"ה, ה' שלמה רוזן (מער"ט) את הסעיף המציע לבטל את האחרים לתרופות.

מזכיר מ"פ בת"א
 מוכיחו סניף מ"פ בתל אביב-יפו כורה אמש פתיחה כובדית ברנזולק לתפקיד מזכיר הסניף. מזכיר מרכז מ"פ, נפתלי פדר, שהביא את ברכת המרכז לבחירתו של ו. ברנזולק ציין, שזו הפעם השנייה על דברי הברכה ובזמן זהו על הבחירה פתיחה קרא וזל ברנזולק לכל חברי הסניף לסייע לו בהתחבר פעולתה של ההשגחה בתל אביב-יפו ובשכונות.

אגודת חסידי חב"ד באה"ק ת"ו

לאחינו בני ישראל

בשנות השואה כאשר מלוינו אחינו הובלו לטבח ונאנקו תחת עול הזדים, חזה הרבי מליובאוויטש כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק נ"ע שניאורסאהן בעיני רוח קדשו את נאולתו השלימה של העם ע"י משיח צדקנו, ולכש כך החל בכתיבת ספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו.

ברם, את סיום כתיבת הספר השאיר לדורנו אנו.

כיום עם מלאות עשרים שנה להשתקלותו ועשרים שנה לנשיאתו של הרבי מליובאוויטש רבי מענדל שליט"א שניאורסאהן ביום יו"ד בשבט הבע"ט, הגיעה השעה המיוחלת לסיים כתיבת ספר תורה זה. מתוך אהבת ישראל ברצונו לזכות את המוני בית ישראל לקחת חלק בסיים כתיבת ספר תורה זה.

בתוך השתתפות סמלית יתרום כל אחד סכום מינמאלי של לירה אחת וישלחה בצירוף שמו ושם אמו לפי הכתובת:

הועדה להתעוררות לסיים כתיבת ספר התורה ת.ד. 3, כפר חב"ד

נזור ושלה מיד לת.ד. 3 כפר חב"ד

200 ארקה יהודים

נענו עד עתה לקריאתנו בדבר השתתפות בכתיבת ספר התורה לקבלת פני משיח צדקנו.

לאור דברי הרבי מליובאוויטש שליט"א, שיש מקום גם לאחר סיום כתיבת ספר התורה, לזכות יהודים נוספים שטרם הגיעה אליהם קריאתנו - אנו מחזשים בזה פניתנו אל כל אחד ואחת ליטול חלק במצוה נעלה זאת הנוגעת לכלל ישראל.

אנא שלח אלינו שמך, שם האם, כתובתך וכן שמות בני ביתך בצירוף סכום סמלי לכל נפש.

אגודת חסידי חב"ד
 ת.ד. 3, כפר חב"ד

נזור ושלה לת.ד. 3, כפר חב"ד

כ"ק אדמו"ר שליט"א
 הנני מבקש לזכות אותי ואת ב"ב ש"י בהשתתפות בכתיבת ספר תורה על משיח צדקנו ואני הפילה שזוכה בקרוב שכ"ק אדמו"ר שליט"א וילכונו בקרוב ממש קוממיות לארצנו הק'.

שם	שם האם	משפחה	כתובת	סך
1.				
2.				
3.				

מודעות שפורסמו בעיתונים הישראליים לפני סיום ספר התורה ואחריו, וקראו ליהודים ליטול בו חלק

מזכיר מ"פ בת"א
 מוכיחו סניף מ"פ בתל אביב-יפו כורה אמש פתיחה כובדית ברנזולק לתפקיד מזכיר הסניף. מזכיר מרכז מ"פ, נפתלי פדר, שהביא את ברכת המרכז לבחירתו של ו. ברנזולק ציין, שזו הפעם השנייה על דברי הברכה ובזמן זהו על הבחירה פתיחה קרא וזל ברנזולק לכל חברי הסניף לסייע לו בהתחבר פעולתה של ההשגחה בתל אביב-יפו ובשכונות.

הועדה להתעוררות לסיים כתיבת ספר התורה ת.ד. 3, כפר חב"ד

הודיעה ברבר המקרת שינוי תכנית מפורטת ומסרת בזה הודעה, כהתאם למסוף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ח-1968, ב"ב משרדו הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מתוך המרכז, ובמסגרת הועדה המקומית לתכנון ולבניה, נתונה הוספת תוכנית מפורטת הנקרא "שינוי תכנית מפורטת סס 2/259",

עשרים ושמונה שנים קודם לכן, בשנת תש"ב, הודיע הרבי הרי"צ על כתיבת 'ספר התורה לקבלת פני משיח'. היו אלה עיצומם של ימי מלחמת העולם השנייה, והרבי הרי"צ התבטא:

"בעזרת השם יתברך ובזכות אבותי הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, זכיתי להודות להשי"ת, בלי נדר להיות שליח לטובת כלל ישראל ולכתוב ספר תורה מיוחד – "קבלת פני משיח ספר תורה" – לקבל את משיח צדקנו במהרה בימינו, אִתְכֶם".

הרבי הרי"צ אף הקים ועד מיוחד לכתיבת ספר התורה, וכעבור מספר חודשים הספר אכן החל להיכתב. אולם, מסיבות שאינן ידועות לנו סיומו התעכב.

והנה, עתה, בעודו נמצא באהל הק', מבקש הרבי למסור בדחיפות שהוכשרה השעה לסיים את ספר התורה.

"כבר בבוקר המחר התאספנו לדון כיצד לפעול", סיפר הרב חפר. "החלטנו לפרסם מודעות בכל העיתונות בארץ אודות ספר התורה לקבלת פני משיח, שבתחיתן יהיה ספח בו ניתן יהיה למלא פרטים ולרכוש אותיות בתמורה ללירה אחת.

"למחרת, המודעות אכן התפרסמו בעיתונים, גזרנו אותם מן העיתון, ביצענו אלפי שכפולים שלהם, וכל תלמידות הסמינר – שמספרן עמד אז על כ-150 או 200 – יצאו להחתים אנשים על רכישת אות בספר התורה. אותו הדבר עשה ר' אפרים וולף ששלח את כל תלמידי הישיבה לצאת ולהחתים.

"לא ישנו, עבדנו יומם וליל, ובסופו של מבצע הצלחנו לאסוף סך של כשמונים אלף חתימות!".

התרגשות עזה וציפיה דרוכה אחזו את קהל החסידים בעולם כולו לקראת המאורע ההיסטורי והנדיר של סיום כתיבת ספר התורה לקבלת פני משיח, אשר יתקיים ביום שישי, ערב יו"ד שבט. המוני חסידים, מכל רחבי תבל, שמו פעמיהם ל-770, והכול חשו כי משהו היסטורי עומד לקרות. החסידים היו בטוחים כי עתה, במלאות עשרים שנה ליו"ד שבט, וכאשר מסיימים את ספר התורה שאתו נקבל את פני משיח צדקנו – צריכה הגאולה לבוא.

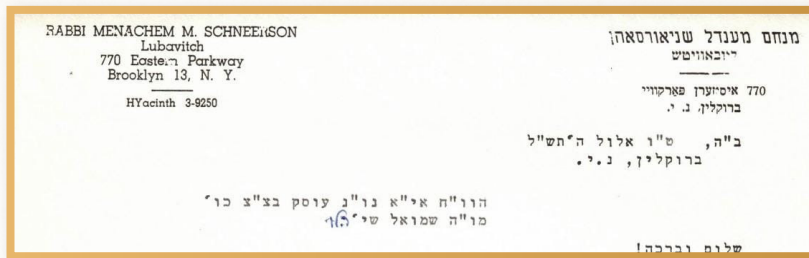
טיסה עמוסת חסידים, שבראשם חברי 'ועד חגיגות העשרים' אשר עסקו בלהט בסיום כתיבת ספר התורה, המריאה גם מארץ הקודש. בין הנוסעים היו גם הרב חפר ורעייתו, שהייתה זו לה ההזדמנות הראשונה בה ביקרה אצל הרבי.

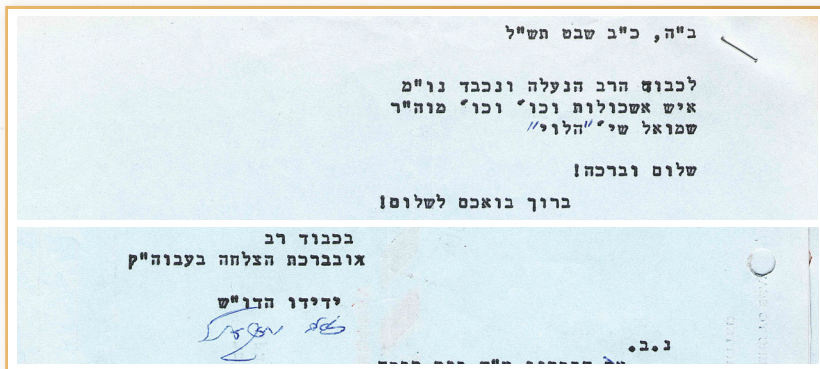
הרב חפר (מוקף בעיגול) בהתוועדות כ' שבת תש"ל

חנוכה תשנ"ב. הרב חפר במחיצתו של הרבי בשעת עלייה לתורה, לאחר שזכה לעלות ל'לוי' ב'ספר התורה לקבלת פני משיח'

"הלוי". הרבי מוסיף בכתי"ק את התואר במכתב מט"ו אלול תש"ל ששלח אל הרב חפר

הרב זאב כץ מדגיש במכתבו אל הרב חפר, מיד אחר שובו ארצה, את התואר 'הלוי'

בלילו של יום שישי בו התקיים סיום ספר התורה נחתו החסידים מארץ הקודש על אדמת ניו-יורק, וזמן קצר לאחר מכן, בעודם מתמקמים באכסנויותיהם, הורה הרבי שכל העוסקים בסיום ספר התורה יכנסו ל'יחידות'.

"ביחידות" שאל הרבי כמה חתימות אספנו, וכשנקבנו במספר, שמונים אלף חתימות שנאספו בפרק זמן קצר של שבוע, שבעינינו היה הישג משמעותי, סימן הרבי בידינו לאות חוסר שביעות רצון", סיפר הרב חפר.

מאחר שביקר לא מכבר אצל הרבי וזכה להיכנס ל'יחידות', נמנע הרב חפר מלהיכנס ל'יחידות' נוספת, ועל כן, באחד הלילות במהלך הביקור נכנסה רעייתו לבדה ל'יחידות'.

עם כניסתה שאל אותה הרבי: "וואו איז אייער מאן?" [איה בעלך?]. היא שתקה במבוכה, והרבי אמר: מגיעים לו 'דמי סרסור', שכן הוא טרח והביא אותך.

הרבי לחץ על הזמזם שבשולחנו והורה למזכיר ר' בנימין קליין ע"ה כי יקרא לרב חפר.

"שיניי נקשו זו לזו", סיפר הרב חפר, "הייתי במלבושי חול וכלל לא ציפיתי לכך".

כשנכנס, אמר הרבי: 'לא ידעתי שהנך 'לוי', אילו הייתי יודע שאתה 'לוי' היית מקבל בשבת עליה לתורה'. "התפלאתי על כך", סיפר, "שכן באותה שנה קיבלתי מכתב מהרבי בו הוסיף על שמי בכתב יד-קדשו את התואר: 'הלוי'. שאלתי: הלוא הרבי כתב לי 'הלוי'?"

"אמר הרבי: "דאָס האָב איך געמיינט, פאַרוואָס חתמ'ט איר ניט 'הלוי', דאָרף זיך חתמ'נען 'הלוי'" [לכך כיוונתי, מדוע אינך חותם "הלוי", יש לחתום "הלוי"]".

מאז הקפיד הרב חפר עד מאוד לחתום: 'שמואל הלוי חפר'. מאותו היום, בכל פעם בה ביקר הרב חפר ב-770 וקראו בספר התורה של משיח, הוא קיבל את עליית 'לוי'.

כשפמליא של מעלה מגיעה

עד לשנת תשל"א נהג הרבי לקיים מדי שנה התוועדות בסוכת 770 ביומו השני של חג הסוכות. עם השנים, ככל שגבר זרם האורחים הנוסעים להסתופף במחיצת הרבי בחודש החגים, הפכה הסוכה הקטנה יחסית לצפופה למדי, עד אשר בשנת תש"ל הדוחק הרב הביא לכך שאחד מהנוכחים בהתוועדות שבר את רגלו.

בהגיע חודש תשרי תשל"א, הודיע הרבי (להרב יהודה קולאשער ע"ה), כי לא יתוועד בחג הסוכות, בשל הסכנה שבדבר. ההודעה התקבלה בתדהמה בקרב קהל החסידים, ועוררה נמיכות רוח.

בערב חג הסוכות נהג הרבי לחלק מדי שנה בחדרו את ארבעת המינים (או חלקם) לעסקנים ונציגי מדינות. גם הרב חפר זכה בכך.

הוא ניצל את ההזדמנות, המתין שכולם ייצאו מן החדר, וכאשר נותר לבדו העז ופנה לרבי.

מספר שנים קודם לכן, הדריך אותו הרבי כיצד לנהוג במשא ומתן עם גוף מסוים שעבד בשיתוף פעולה עם מוסדות חב"ד בארץ הקודש. הרבי אמר

שיש לנהוג בתוקף, שכן 'חוצפה כלפי שמיא מהני'⁷, והתבטא: "און אַז מ'דאַרף צוקלאַפן די טיר, איר קענט דאָס טאָן" [כאשר צריך 'לדפוק את הדלת' אתה יכול לעשות זאת].

עתה, אמר הרב חפר לרבי ששמע מהרבי אשר 'חוצפה כלפי שמיא מהניא', וכעת ברצונו לנצל זאת. הוא אמר שביטול התוועדות חג הסוכות גורמת לקהל החסידים עגמת נפש גדולה, והוא – יחד עם מספר חסידים נוספים – מקבלים על עצמם להמציא רישיון מעיריית ניו-יורק ולבנות בכל כביש השירות שעל-יד 770 סוכה רחבת ידיים שתהיה מרווחת מספיק על מנת שההתוועדות תוכל להתקיים בצורה בטוחה.

באשר לדבריו על כך שברצונו לנצל את ה'חוצפה כלפי שמיא', התחייך הרבי ואמר: 'מנין לך שלא ניצלת?...' ואולם, פניו הק' האדימו, והרבי אמר: "איר זייט זיכער אַז מ'מעג דאָס טאָן? ס'איז דאָך אַ סכנת נפשות!" [אתה בטוח שמותר לעשות זאת? זוהי הרי סכנת נפשות!].

"לבי היה כבד עליי. חשתי שהעזתי לדבר על כך עם הרבי הייתא טעות", סיפר הרב חפר.

7700 שהה באותה עת החסיד ר' יצחק פרץ ליפשיץ ע"ה מחדרה, שהרב חפר העריך מאוד כחסיד אמת וישר דרך. הוא חלק עמו את אשר אירע, והרב ליפשיץ יעץ לו לכתוב תכף פתק עם בקשת מחילה ולבקש מהרבי שלא תהיה כנגדו קפידא חלילה.

הרב חפר עשה כדבריו. הוא הזדרז וכתב פתק בו ביקש מחילה אם גרם לרבי עגמת נפש, וציין שכוונתו הייתה לטובה. כעבור דקות ספורות יצא המענה, אותו תיקתק המזכיר במכונת הכתיבה והכניסו להגהת הרבי בטרם ימסור אותו לרב חפר. המזכיר הקליד: "אין כל קפידא", אך הרבי הוסיף הרבי בכתב-יד-קדשו את האות למ"ד, כך שנכתב: "אין כלל קפידא"...

בלילו השני של חג הסוכות, להפתעת הכול, הודיע הרב חדרקוב בשם הרבי כי מחר יאמר הרבי מאמר חסידות בשעה הקבועה להתוועדות – שעת אחר-הצהריים של מוצאי החג. באותו הלילה רקדו החסידים ב-770 במלוא המרץ, לאחר ששררה תחושה של 'קו הגבורה', לפתע נגהה קרן אור של 'קירוב'.

ואכן, בהגיע העת, בצהרי יומו השני של חג הסוכות, אשר חל באותה שנה

בשבת, נכנס הרבי לבית המדרש וציווה לנגן את הניגון 'שלוש תנועות' של הבעל-שם-טוב, המגיד ממעזריטש ואדמו"ר הזקן. לאחריו ניגנו את ניגון ההכנה למאמר, ואז אמר הרבי מאמר חסידות, על הפסוק "הללו את הוי' כל גוים".

המאמר עסק בבירור אומות העולם, אשר שבעים הפרים שמקריבים בימי חג הסוכות הינם כנגד שבעים האומות – שגם להם נמשכת חיות – עד אשר מגיעים לשמיני עצרת בו מקריבים בני ישראל פר אחד, ואז 'ישראל ומלכא בלחודוהי', 'ואין לזרים אתך'.

המאמר (שהוגה על ידי הרבי מיד לאחר החג) מסתיים בברכה "שעל ידי הקרבת הע' פרים שמקריבים בחג הסוכות מכניעים את הע' שרים לקדושה שהם נכנעים לישראל, ואז נמשך אך טוב לישראל וגודל השמחה דזמן שמחתנו בחג הסוכות ומי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, ואחר כך באים לשמיני עצרת, ישראל ומלכא בלחודוהי, דשמיני עצרת שייך ומרמז על הגילוי דלעתיד".

לאחר המאמר השמיע הרבי שיחה בה המשיך ודיבר על העובדה שבאותם ימים התכנס ארגון 'האומות המאוחדות' (האו"ם), וכאשר רואים זאת, על בני ישראל לערוך כינוס משלהם, שיהפוך הכל לטובה. הרבי הסביר שזהו אחד הטעמים לקיומה של ההתוועדות, בה מתאספים יהודים מכמה וכמה ארצות של אומות העולם, ובה שומעים דברי תורה מתורת רבותינו נשיאינו, מהתורה שבעל פה ועד לתורה שבכתב, ובפרט – את המאמר "הללו את ה' כל גוים", בו מדובר על הקרבת שבעים הפרים, והינו מאמר של אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח צדק וגם מרבותינו נשיאינו שלאחריהם, ועל ידי כך – ייפעל העניין של "הללו את ה' כל גוים" ואומות העולם יראו שכל השפעותיהם נמשכות על ידי בני ישראל, ועל כן עליהם להיות בטלים אל בני ישראל ולדבר אודותם רק דברים טובים.

החסידים כולם הבינו שהרבי מחולל 'סדרים' בכינוס האו"ם המתקיים, ומבטל גזרות אשר נציגי אומות העולם מתכננים כנגד עם ישראל.

באותו הלילה, ליל שבת, חזרו כולם ללא הרף על המאמר, שיננו ולמדו אותו היטב.

ביום ראשון התקים, כמדי שנה, כינוס 'צעירי אגודת חב"ד המרכזי', בו מדברים נציגים ממדינות שונות. בהתוועדות שהתקיימה ביומו השני של חג הסוכות קישר הרבי בין כינוס זה לבין כינוס האו"ם ואמר שמכיון שעל-ידי כינוס זה – בו ישתתפו יהודים ממקומות של "כל גוים", "כל האומים" וידברו על עניינים טובים – יבטלו את כינוסם של הגוים.

לקראת הכינוס הודיע הרב חדקוב למנהל 'צעירי אגודת חב"ד', הרב דוד רסקין, שכל שליח שידבר בכינוס יעשה זאת לא רק כ'נציג' המדינה, כי אם כ'בעל הבית' של המדינה ממנה הוא מגיע. וכך, כל אחד מהנציגים שדיברו בכינוס פתח ואמר שהוא מדבר גם בתור בעל הבית של מדינה פלונית, והוא מוסר את הבעלות לרבי.

ימים ספורים חלפו, ובליל שמיני עצרת תשל"א אירע מאורע חסר אח ורע. טרם ההקפה הרביעית הודיע הרבי שהוא יחלק את ה'הקפות'. הרבי הורה להכריז שמכיוון שנאמר "יצב גבולות עמים למספר בני ישראל", יכבדו עתה את אלה שיתמנו על פי תורה כ'בעלי בתים' על מדינות העולם. וכך, מינה הרבי מקרב החסידים 'בעלי בתים' למדינות שונות⁸, אשר יחדיו היוו 'או"ם' של קדושה. כל אחד מה'בעלי בתים' כובד בספר תורה והרבי החל לנגן את הניגון "עוצו עצה ותופר". הרבי רקד בכל עוז, הרים את רגליו הקדושות לגובה ומפי קדשו נשמעו המילים "כי עמנו א-ל" בצעקה רמה.

למחרת, בעת התוועדות ליל שמחת תורה, אמר הרבי אשר ב'או"ם' ישנן ארבע מדינות בעלות מעמד מיוחד, המכונות "ארבעת הגדולים" ("ביג פור"). הרבי קרא לארבעת החסידים שמונו כ'בעלי בתים' של מדינות אלה – ארה"ב, רוסיה, אנגליה וצרפת – כמו גם ל'בעל הבית' של ארץ ישראל, ומסר לידם בקבוקי משקה על מנת לחלקם לקהל. לאחר מכן המשיך הרבי ואמר שהסדר הוא שלאחר ישיבתם של 'ארבעת הגדולים' קוראים גם לשאר החברים, ואזי קרא גם ל'בעלי הבתים' של יתר המדינות והורה להם לומר 'לחיים'. לאחר מכן נעמד הרבי, ובעמדו על מקומו אמר שבאו"ם עורכים הצבעה ובחירות, ואם מתקבלת החלטה פה אחד – כן יקום. על כן, אמר הרבי, שכולם יחליטו שישאל את אמת, התורה אמת וה' אלקים אמת, ו"אמת ה' לעולם"; וממילא תהיה החלטה שהעולם כולו יונהג על פי תורת אמת. הרבי אמר שכל אלה שמסכימים על כך יאמרו 'לחיים' יחדיו. הקהל כולו אמר 'לחיים', הרבי החל לנגן ניגון שמח והחסידים כולם שרו ורקדו יחדיו.

הרבי הוסיף ואמר שמכיוון שבאו"ם נהוג שלאחר ההצבעה הולכים ל'תיאטרון', מן הסתם יש לכך שורש בקדושה, הרי יעשו משהו כעין זה גם כאן, ובכך ייצאו ידי חובת 'תיאטרון', והרבי הורה שמישהו יעשה 'קולע'. ואכן, החסיד ר' בניציון שם-טוב עשה 'קולע'.

8 באיזהו מקומן נכתב שהרב חפר מונה ל'בעל הבית' של מדינת הונגריה. אולם, עובדה זו אינה נכונה ובאותה הזדמנות לא מונה 'בעל בית' למדינה זו.

הרב חפר, שכפי שצוין (בפרק "קדושה כהתגברות") זכה להשתתף בסעודות החגים שהתקיימו במחיצת הרבי בביתו של הרבי הרי"צ, תיאר את העובדה הבאה:

במהלך הסעודה שהתקיימה לאחר ה'הקפות' בליל שמיני-עצרת, בו מינה הרבי את 'בעלי הבתים' של המדינות, שאל ר' יענקל כ"ץ ע"ה משיקו את הרבי לשם מה היה צורך בכל זה. הרבי ענה לו בפנים רציניות מאוד: כתוב בספרים שבשעה שפותחים את ארון הקודש ל'הקפות', כל ה'פמליא של מעלה' מגיעה, "האלט איר אַז איך האָט געפראָוועט א 'דזשאַק' בשעת די פמליא של מעלה קומט?" [הסבורים אתם שעשיתי 'בדיחה' בשעה בה פמליא של מעלה מגיעה?].

מני אז, לאחר ששמע מהרבי כי בשעת פתיחת ארון הקודש ל'הקפות' מגיעה ה'פמליא של מעלה', נהג הרב חפר לרכוש מדי שנה את 'פתיחת הארון' ל'הקפות'.

ענייני הפרט

הרב חפר זכה להתייחסות, הדרכה מפורטת וברכות מרגשות בענייני הפרטיים ובענייני בני משפחתו.

באחת מה'יחידויות' הראשונות שלו דיבר אתו הרבי בהקשר מסוים על יחסיו עם אנשי כפר חב"ד והתבטא: "איר זיינט ניט פון די 'חמולות' ('חמולעס'), איר זיינט נישט געווען, נישט אין קלימוביץ' און נישט אין סמרקנד, און איר זיינט נישט פון טשקנט" [אינכם מ'החמולות', לא הייתם לא בקלימוביץ' ולא בסמרקנד, ואתם לא מטשקנט].

לקראת חג השבועות תשל"ד, חודשים ספורים לאחר שחותנתו, מרת סוניה רוזנבלום ע"ה, נפטרה – בד' אדר תשל"ד – נסע הרב חפר ל770. באחד הבקרים, כאשר הרבי הגיע מביתו, המתין הרב חפר במפתן הכניסה ל770 ופתח לקראתו את הדלת. הרבי הודה לו ושאל: "וואָס מאַכט דער שווער?" [מה שלום חותנך?]. הרב חפר השיב שהוא שבור מאוד לנוכח פטירת רעייתו, והרבי הורה הוראה מעניינת מאוד – להוציא את כל התמונות של הנפטרת מהבית.

מספר חודשים לאחר פטירת החותנת, ביום י"ג תמוז תשל"ד, נפטר גם חותנו של הרב חפר – ר' חיים יוסף רוזנבלום. בהזדמנות הבאה בה נסע ל-770, בירר אצלו הרבי האם החלו לשבת 'שבעה' אחריו כבר ביום י"ג תמוז. ניכר היה שהדבר היה חשוב לרבי (שכן תאריך זה הוא יום גאולתו של הרבי הרי"צ). הרב חפר השיב לרבי שלאחר הלוויה הספיקו בני המשפחה להתיישב טרם שקעה החמה בתחנת דלק לא רחוקה מבית העלמין שבהר הזיתים, כך שה'שבעה' החלה בו ביום. הרבי היה שבע רצון למשמע התשובה.

הרב חפר סיפר על הדרכה מעניינת במיוחד אותה קיבל מהרבי. היה זה לאחר פטירת אחיו ר' חיים ע"ה בטרם עת כתוצאה מהמחלה הארוכה. הרב חפר שאל את הרבי האם לגלות את אוזני אמו ע"ה על דבר הפטירה. הוא חשש מן האופן בו היא תקבל את דבר הבשורה.

הרבי אמר שהוא יכול לגלות לה, שכן קשישים בגיל בו עמדה אמו באותה עת מרוכזים יותר בעצמם, ועל כן הם מקבלים זאת יותר בקלות.

בשנת תשכ"ט, כאשר נפטרה אחותו של הרב חפר, מרת שרה פרידא ויס, אשר התגוררה בבודפשט. ביקש בעלה, הרב משה ויס, מגיסו – הרב חפר – כי ישאל את הרבי האם ביכולתו לעזוב את בודפשט ולהגר לארה"ב.

הגיס שימש כרב בבודפשט, והרבי ענה שהוא בבחינת "שיפסט קאפיטאן" [רב חובל], ורב-החובל אינו עוזב אונייה טובעת....

הוא אכן נהג כדברי הרבי.

בהזדמנות מסוימת, כאשר אחד מקרובי משפחתו לא היה בקו הבריאות, הזמין אותו הרב חפר להצטרף לאחת מנסיעותיו אל הרבי. הרבי העניק לו הוראה מעניינת מאוד: כאשר תחוש שלא בטוב, אמור את פרק כ"ג בתהלים.

לימים, בשנת תש"נ, נסע הרב חפר לרוסיה בשליחות הרבי, כשעמו גם הרב דב שיף ע"ה ויב"ח הרב יצחק קוגן, על מנת להציל את ילדי צ'רנוביל לאחר האסון שאירע באזור ולהעלותם לארץ (ראה באריכות בפרק העוסק בהצלת ילדי צ'רנוביל, שנוהלה על ידי הרב חפר). הם הגיעו ביום שישי לשגרירות – על מנת להסדיר את האישורים הדרושים להוצאת את הילדים – אך הפקיד לא רצה לקבלם. היה זה מועד קריטי, שכן בשבת לא יכלו לבוא וביום ראשון השגרירות סגורה.

הרב חפר ביקש מהרב שיף, שהיה עמו במקום, כי ימתין רגע, יצא החוצה ואמר בכוונה את פרק כ"ג.

עוד בטרם הספיק לומר את כל הפרק יצא הרב שיף ואמר: 'הם מאפשרים לנו להיכנס'...

בְּאֵהָאוֹנֵט אֵין דִּי עֵנִינִים

לא אחת, שיתף הרבי את הרב חפר בדברים שאמרו אישים מארץ-הקודש כאשר ביקרו אצלו; והשמיע באוזניו ביטויים בהם הביע את מורת רוחו מהנהגות שונות המנוגדות לכוונה העליונה או פוגעות בכבוד.

את הדברים החריפים הבאים, שנגעו לאחד מהפוליטיקאים הדתיים בארץ הקודש, השמיע הרבי באוזני הרב חפר באחת מנסיעותיו לרגל חג השבועות.

למחרת החג נכנס הרב חפר ל'יחידות' ובמהלכה ביקש הרבי שימסור פרישת שלום למר יהודה גור, ששימש כמנהל מחלקת מוסדות התורה במשרד הדתות⁹, אך לפועל שלט במשרד. הרבי הוסיף ואמר: "זיין בעל-בית איז געווען דאָ" [בעל הבית שלו (שר הדתות) היה כאן].

"מהדברים שזכיתי לשמוע מהרבי יש שאני זוכר את התוכן ששמעתי, אך יש שאני זוכר את הלשון המדויקת. במקרה זה אני זוכר ממש מילולית את דברי קדשו", העיד הרב חפר וציטט את הדברים כפי ששמעם מהרבי:

"בחיצוניות, ער איז געווען גאַנץ וואַרעמליך" [בחיצוניות הוא היה חמים מאוד], אמר הרבי והמשיך: "בפנימיות..." , וסימן בידו תנועת ביטול.

הרבי המשיך וסיפר: "ער האָט מיר געפרעגט פֿאַרוואָס קום איך ניט אויף אַ באַזוך אין ארץ ישראל" [הוא שאל אותי מדוע אינני מגיע לביקור בארץ ישראל].

פנינו הק' של הרבי האדימו כאשר אמר: "איך האָב עם געפרעגט: איר זייט זיכער אַז מ'מעג פֿאַרן קיין ארץ ישראל?" [שאלתי אותו: אתה בטוח שמותר לנסוע לארץ ישראל?]. והרבי המשיך: "דער משרד וואָס איר שטייט בראשו,

9 הרב חפר ציין שהרבי הביע תרעומת על העובדה שהמשרד מכונה 'הדתות', כינוי שמכיר גם בדתות אחרות. הרבי אמר שעל המשרד להיקרא 'המשרד לענייני דת', מה שאכן התרחש לימים.

עומד, מימין, בעת היכנסו של הרבי להתוועדות

הושענא רבה תשל"ח. בחלוקת 'לעקאח' מידו הק' של הרבי בסוכה

גיט דאָך געלט צו בויען מאַטשעטן און קלויסטערס, דאָס איז 'אביזריהו דעבודה זרה', זייט איר זיכער אַז דאָס מעג מען?" [המשרד שאתם עומדים בראשו, נותן הרי כסף לבניית מסגדים וכנסיות, זהו 'אביזריהו דעבודה זרה', אתם בטוחים שזה מותר?]¹⁰.

"אינני יודע מדוע הרבי בחר לספר לי זאת", ציין הרב חפר. "ייתכן שהסיבה היא משום שהופעתי הרבה במסגרת ערבי חב"ד בקיבוצים, ונשאלתי באורח קבע מדוע הרבי אינו בא לארץ, על כן הרבי רצה שתהיה בפי תשובה חותכת".

בפעם אחרת התבטא הרבי בפני הרב חפר בסוגיית הנסיעה לארץ הקודש: "ווי אַריינפאַרן ווייס איך, אָבער ווי אַרויספאַרן ווייס איך ניט" [כיצד להיכנס לשם אני יודע, אולם כיצד לצאת משם אינני יודע].

פעם, לאחר פרוץ הפרשה העגומה של חוק 'מיהו יהודי', שהרב חפר נטל חלק בראש במלחמת הקודש לתיקונו (ראה בפרק העוסק בפרשה), כאשר נכנס ל'יחידות', פנה אליו הרבי ואמר: "פלוני (הרבי נקב בשמו) איז געווען דאָ" [פלוני (הרבי נקב בשמו) היה כאן]. היה זה שמה של אישיות ציבורית-תורנית מפורסמת ובעלת השפעה רבה. הרבי המשיך: "ער איז אינגאַנצן ניט באַהאַונט אין די עניינים פון 'מיהו יהודי'" [הוא לגמרי אינו בקיא בעניינים של 'מיהו יהודי'].

בהזדמנות מסוימת ערך אחד מגדולי החסידים מסע סביב העולם בו אסף מהחסידים דמי 'מעמד' עבור הרבי עצמו. בהתוועדות שקיים הרבי בחג השבועות באותה שנה ובה נכח גם הרב חפר, קרא הרבי לאותו חסיד והשמיע באוזניו מילים המבטאות את חוסר שביעות רצונו ממעשהו.

למחרת, נכנס הרב חפר ל'יחידות' בה דיבר עמו הרבי על שורת נושאים שרצה שיפעל בהם. בסופה, ביקש הרב חפר את הרשות לשאול משהו ולאחר

---

10 מדי דברנו על התקציבים הממשלתיים המיועדים למסגדים וכנסיות, נזכיר את העובדה הבאה עליה סיפר הרב חפר: "יוסף דור היה יהודי חובש כיפה שהיה מקורב מאוד לליובאוויטש ואף השתתף בהתוועדויות של הרבי. הוא כיהן כמנהל אגף המוסדות במשרד החינוך. באחת מנסיעותי אל הרבי, הוא שלח עמי מכתב בו שאל את הרבי כיצד לנהוג כאשר מתוקף תפקידו עליו להעביר תקציבים לבתי-ספר כנסייתיים. שאלתי אותו מה הרבי השיב לו, אך הוא לא חפץ לספר..."

שהרבי נתן את הסכמתו אמר: 'הרי חונכנו שהעניין של 'מעמד' הוא בסיס ה'התקשרות' של חסיד לרבי לאורך כל הדורות...!'

פניו הק' של הרבי האדימו, והרבי אמר בחריפות רבה: "האֵלט איר אויך אַזוי? אַז איך האָב גענומען אַ איד און געשיקט עם איבער די וועלט אַז ער זאָל מיר מאַכן געלט?!" [גם אתה סובר כך? שלקחתי יהודי ושלחתי אותו מסביב לעולם בכדי שיעשה עבורי כסף], והרבי התבטא בתוקף: "ס'איז דאָך אַ פראות" [זוהי הרי פראות!].

תְּשִׁמַּח וְתִשְׂמַח

במהלך הפרק פירטנו הוראות והדרכות שזכה הרב חפר לקבל לאורך השנים, התייחסויות לנושאים מגוונים והזדמנויות בהן שיתף אותן הרבי בדעת קדשו ונקודת מבטו בפרטים שונים. אולם מעבר למילים, כל תנועה ועידוד שזכה לקבל מהרבי – חדרו לעומק נפשו של הרב חפר, העניקו לו כחות ותנופה מחודשים, וננצרו בלבו לעולם. העובדה שהרבי חיך עשויה להישמע כמאורע 'קטן', אולם בעבור הרב חפר כל חיוך טמן משמעות רבה וכלל 'נתינת כח' לתנופה מחודשת בעיסוק בענייניו של הרבי.

ימי שמחת תורה תשמ"ח במחיצת הרבי היו יחידים מסוגם אף ביחס לפלאות שראינו בימי שמחת תורה בשאר השנים.

בעוד ובשנים הקודמות רקד הרבי יחד עם גיסו הרש"ג ע"ה ריקוד קצר שנמשך דקה או שניים, באותה שנה לא חש הרש"ג בטוב ולהפתעת כולם הרבי רקד לבדו בעוז ולמעלה מדרך הטבע, במשך למעלה מעשרים דקות. הנוכחים כולם חשו כי המגבלות הפיזיות מפנות את מקומן ו-770 כולו מתרומם מעל לטבע.

"במהלך ה'הקפות'", סיפר הרב חפר, "הניף את ספר התורה לכל עברי בית המדרש, ואף לעבר אנשים מסוימים.

"כמה פעמים עודד הרבי לעברי, ובכך סימן לי לרקוד ביתר שאת ועיזוז.

"בטרם יצא מבית המדרש, בתום ה'הקפות', הסתובב הרבי שוב לקהל ועודד, כמורה להמשיך לרקוד ולשמוח.

הרב חפר, ולצדו בתו תבלח"ט מרת דבורה שתי', בסמיכות לחדרו של הרבי,
טרם כניסה ל"יחידות"

"לאחר שהרבי יצא מבית-הכנסת לחדרו, יצאתי לשאוף מעט אוויר לאחר הריקודים העזים והמייגעים. נעמדתי בחצר 770, על-יד סוכתו של הרבי, נשענתי על הקיר ונשמתי לרווחה.

"אלא שאז יצא הרבי מ-770 לעבר הדירה שבבניין הספריה הסמוך, בה התגוררו הרבי והרבנית בשבתות וחגים, וכשראה אותי הביט לעברי בחיוך גדול ואמר: "אָ בטלנות". התחלתי מיד לרקוד במקום..."

לקראת יו"ד שבט תש"מ, בו מלאו שלושים שנה להסתלקות הרבי הקודם ולנשיאותו של הרבי, פנה הרב אפרים וולף – אשר במסגרת תפקידו כבא-כחו של הרבי, הופקד גם על הקופה של הרבי בארץ הקודש – אל הרב חפר והודיע לו כי קיבל הוראה מהרב חדקוב להעניק לו אלף דולר. הרב חפר בירר לרגל מה מוענק לו הסכום והרב וולף השיב שאיננו יודע, זו ההוראה שקיבל.

כאשר הרב חפר טלפן לרב חדקוב, אמר אף הוא שקיבל הוראה להעביר לו אלף דולר, ואין לו מה להוסיף על כך.

"בכל עשר השנים שחלפו מאז יו"ד שבט תש"ל", סיפר הרב חפר, "רעייתי לא נסעה אל הרבי. אני הבנתי את נתינת אלף הדולרים הללו כקריאה שאשתי תגיע שוב".

משפחת חפר ממתינה במוצאי יום כיפור ליד גן עדן התחתון

ואכן, הם נסעו לרגל יו"ד שבט אל הרבי, וכאשר נכנסו ליחידות', אמר הרבי: בקשר לאלף דולר אודותם שאלת, "דער שווער האָט געהאַט אַ קרן, פאַר עזרה פאַר חתנים" [למו"ח הייתה קרן עבור עזרה לחתנים], ומקרן זו נתתי השתתפות.

ואז הרבי אמר בחיוך: 'זה לא צריך להיות חד פעמי, זה יכול להיות גם בעתיד' (למעשה זו הפעם היחידה בה קיבלנו המחאה).

"מספר חודשים לפני כן, בתנו שתחי' נישאה, אולם לא סבלנו ממחסור כלכלי בשל החתונה", ציין הרב חפר. "לכשעצמי, הרגשתי שהחלטתי הייתה נכונה, ושזו הייתה מטרת משלוח הכסף".

לחודש תשרי תשמ"ב, שוב נסעו הרב חפר ורעייתו אל הרבי. "במוצאי יום-כיפור עמדנו על-יד המעלית בלובי הכניסה ל770 כדי לראות את הרבי בשובו מהתפילה. כאשר הרבי יצא מן המעלית וראה אותנו, חיך לעברנו חיוך רחב, במאור פנים מיוחד. רעייתי בכתה מרוב התרגשות", תיאר הרב חפר והוסיף: "אותו חיוך ומאור פנים נחקקו עמוק בנפש, פעלו משהו, ולא ימושו מזכרוננו".

ארזי הלבנון

פרק חמשה-עשר

ארזי הלבנון

מי שפגש ברב שמואל חפר בימי הקיץ של תש"נ לא יכל שלא להבחין בהתרגשות יוצאת הדופן בה הוא היה שרוי.

אלה היו עיצומם של ימי ההכנות לקראת חתונת בנו מנחם מענדל, שבא לא מכבר בקשרי השידוכין עב"ג. אבל לא שידוכי הבן האהוב הם שהביאו להתרגשות הרבה. באותם ימים חזרו הרב חפר ורעייתו ממסע ברחבי ברית המועצות דאז, במטרה לחלץ ילדים יהודים מהאזור המסוכן, לאחר אסון הכור הגרעיני בצ'רנוביל (כמסופר בפרק העוסק בסיפור חילוצם).

"הייתי בהתרגשות עצומה", סיפר הרב חפר. "אתה עובר את רוסיה הלבנה ומגיע כמעט עד צ'רנוביל. ידעתי לקרוא רוסית, שכן מוצאם של הוריי היה אוקראיני. אתה רואה את כל העיירות עליהן מספר הרבי הקודם בספר הזכרונות. איזו התרגשות.

"היינו בליובאוויטש, גוי מקומי ליווה אותנו והראה לנו את המקום. הייתה שם שדה חרושה, לא היה אהל על הציונים, רק מצבות הרבניות עמדו בחוץ.

"עמדנו לפני חתונת בנו, אבל אי אפשר היה לדבר אתי", תיאר הרב חפר ברגש וכשסיפר על כך כמו קמו לנגד עיניו מחדש העיירות הציוריות בהן ביקר, אשר כמה עשרות שנים קודם לכן התקיימו בהן חיים חסידיים.

מי ששמע מהרב חפר סיפור חסידי, אמרה עסיסית, תובנה עמוקה או תיאור חד על דמויותיהם של חסידים שהיו ואינם – לא שכח זאת.

הרב חפר היה 'מעתיק השמועה' במלוא מובן המילה. הסיפורים החסידיים שקיבל באופן בלתי אמצעי מפי חסידים שורשיים שהעתיקו את השמועה דור מפי דור, כמו גם הסיפורים שקרא בתשומת לב כשהוא חווה כל מילה, נחרתו בו והתעצמו אתו. הוא חי את המאורעות משל ראה אותם במו עיניו; התבונן והרגיש את הלך-רוחם של החסידים עליהם סיפר, כביכול שוחח עמהם פנים אל פנים; ועמד על עומקן של האמרות, התביעות וה'הנחות' החסידיות כמות ינק אותם מיום היוולדו.

על כן, נסיעתו הראשונה אל המחוזות עליהם שמע וקרא ואליהם כָּסֶף – הייתה עבורו כשובו של אדם אל מחוזות ילדותו, חזרה אל השבילים המוכרים והאהובים בהם פרחו בעבר חיים יפים ומתוקים.

בפרק שלפנינו, נביא מבחר מהסיפורים, התיאורים והאבחנות של הרב חפר מחסידים לאורך כל הדורות, אותם שמע מפי חסידים שבצלם חסה והעבירם באותנטיות ובתיאור חי ומוחשי.

דעם טאַטענ'ס חסידים

תש"ה-תש"ו

את הפרק נפתח במאורע מרגש ונוגע עליו סיפר הרב חפר, שגם באופן בו הוא סופר על-ידי הרב חפר יש כדי לבטא את שאר-הרוח החסידי בו ניחן ואת געגועיו לחסידי אמת שנעקרו מעמנו אך רוחם עודנה נותרה חיה בקרבנו.

את התיאור שמע מהרה"ת ר' משה גרונר ע"ה.

"בשכונת קראון-הייטס התגורר רבי משה ("ר' משה'לה") שניאורסאהן-טווערסקי, נינו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שכיהן כאדמו"ר מטומשפול והיה לו בית מדרש בשכונה.

"ר' משה'לה היה מבאי ביתו של הרבי הריי"צ והייתה לו כניסה חופשית אליו.

"באחד הבקרים, בשנת תש"ה או תש"ו, נכנסו בני ביתו של הרבי הקודם לחדרו הק' וראו אותו עומד על-יד שולחנו, שעליו היו פרושות תמונות של חסידיו ובני משפחותיהם, פניו הקדושות מכוסות בטלית והוא בוכה מאוד.

"בני הבית נבהלו, ואל המקום הובהל הרה"ח ר' שמואל לויטין, שהיה מזקני ונכבדי החסידים. ר' שמואל הגיע לחדרו של הרבי אך לא ידע מה לעשות, ואזי הוחלט לקרוא לר' משה'לה טברסקי, שזכה לדלת פתוחה אצל הרבי הקודם, על לשונו תמיד הייתה אמרה-שנונה ("גלייך ווערטל") ומחוייכת והוא הקרין שמחה ועליזות.

"ר' משה'לה אכן הגיע ובדברי צחות העלה חיוך על פניו של הרבי הקודם".

"לרבי היו 'תמימים' שלא יצאו מ'שם'. איי... הרבי חווה את זה", הסביר הרב חפר כאשר תיאר את בכיו של הרבי אל מול תמונותיהם של חסידיו. "ר' חוניע (מרזוב), ר' אלי' חיים אלטהויז, ר' חאטשע (פייגין), ר' מרדכי חפץ... ", מנה את שמותיהם בגעגוע ובהטעמה, משל למד יחד עמהם על ספסלי 'תומכי תמימים שבליובאוויטש.

"אלה היו תקופות מאוד קשות, מאוד מאוד מאוד קשות. דעם טאטענס חסידים (חסידיו של האבא, הרבי הרש"ב) נעקדו על קידוש ה'. חסידים מפוארים נלקחו על מסירות נפש".

קצינות של אהבה

הרה"ח ר' פנחס אלטהויז ע"ה

חסיד שדמותו לא משה מזכרונו של הרב חפר היה הרה"ח ר' פנחס אלטהויז, המכונה: ר' פיניע.

ר' פיניע, יליד העיירה החסידית ניקולייב וחניך ישיבת 'תומכי תמימים' אשר בליובאוויטש, היה עמוד התווך של עסקנות חב"ד בארץ הקודש מאז בואו אליה בשלהי שנות ה'צדי"ק' ועד פטירתו בשנת תשכ"ג. קשרי ידידות אמיצים נרקמו בינו ובין הרב חפר. הוא חיבבו וליווה מקרוב את צעדיו הראשונים בשדה העסקנות החב"דית, קישר אותו עם אנשים בעלי מעמד והשפעה ולימד אותו פרק ושניים בהלכות עסקנות.

הרב חפר שמע מפיו ועליו סיפורים רבים, והיה מרבה לתאר את דמותו ואת החוויות העזות שנקשרו בה.

קשר מסוג ייחודי, של אהבה כנה וישירה, היה הקשר של ר' פיניע אל הרבי הקודם. "שמעתי", סיפר הרב חפר, "שבפעם הראשונה בה נסע לארה"ב וראה את הרבי הקודם, בחודש תשרי תש"י, הוא לא התאפק, רגשות האהבה שלו פרצו, והוא חיבק ונישק את הרבי הקודם..."

באותו ביקור בארה"ב, הקליט ר' פיניע – שהיה 'בעל מנגן' מופלא – תקליט של ניגונים בקולו, על כך העיד הרב חפר בשם בתו של הרבי הקודם (שבהיותה אשת הרש"ג, אח חמותו של הרב חפר, התארח בביתה) על ביטוי ששמעה מהרבי הרי"צ: "אז עס ווערט באַ מיר ניט-גוט אויפן האַרצן, בעט איך אויפשטעלן די פּלאַסטינקע פון פיניע" [כאשר נעשה אצלי לא-טוב על הלב, מבקש אני להפעיל את התקליט של פיניע]."

הרב חפר היטיב לתאר את נגינתו והתוועדותו של ר' פיניע. "בהתוועדות הוא היה זורק את ראשו אחורה, פוצח בניגון, ודמעות נשרו מעניו מהניגון. שירתו של ר' פיניע המיסה. אה!".

קשר זה, של אהבה קרובה לרבותינו, היה נחלתה של משפחת אלטהויז כולה. הסיפור הבא, אותו שמע הרב חפר מר' פיניע על אחיו, ר' מנשה אלטהויז ע"ה, מבטא היטב את סוג הקשר הזה: "זה אירע בהתוועדות של הרבי הרי"צ שהתקיימה בשבת קודש בוורשה. וורשה הייתה באותם ימים מרכז יהודי פורח, ואדמו"רים רבים שהנהיגו קהילות במקום הגיעו להתוועדות. ר' מנשה עמד מאחורי הרבי כשלפתע נכנס למקום יהודי נשוא פנים שהנהיג קהילה חסידית במקום. הרבי הרי"צ הורה לו להביא כיסא עבורו אך ר' מנשה לא רצה לאבד את העמדה המעולה שתפס, בקרבת מקום לרבי הרי"צ, ולהפסיד את שמיעת הדברים ונשאר במקום. כעבור מספר דקות הסתובב אליו הרבי הרי"צ כשואל מה קורה, ור' מנשה אמר: 'לא נותרו כסאות'. הרבי הרי"צ הביט עליו ואמר: 'מנשה, מיר אויך?' [מנשה, לי גם?]..."

והנה ביטוי נוסף, שנשמע מפי הרבי הרי"צ על ר' פיניע, ומעיד על התמסרותו ועומק התקשרותו: "בהתוועדות חסידים שהתקיימה בלנינגרד, פנה אחד החסידים אל ר' פיניע ואמר: 'פיניע, ביסט אַ שוואַנץ'. הרבי הרי"צ שמע זאת מחדרו, נכנס לאולם בו ישבו החסידים ואמר: 'פיניע איז גאַר קיין שוואַנץ ניט' [פיניע הוא לחלוטין אינו 'שוואַנץ']. והרבי המשיך: 'כשצריך להוציא מהספריה הלאומית (בלנינגרד) 'ביכל' [תכריך של כתבי חסידות],

הרב חפר עם ר' פיניע אלטהויז

פיניע ניגש למנהל, מבקש להשאיל את ה'ביכל' ולאחר מכן שוכח להחזיר.
פיניע איז גאָר קיין שוואַנץ ניט"...

אחד מהמאורעות הרי-הגורל בתולדותיה של ליובאוויטש, הייתה נסיעתו של הרבי הקודם מרוסיה לפולין, בשנת תרפ"ח. זו הייתה הפעם הראשונה בתולדות חב"ד בה הרבי נוסע הרחק מחסידיו, כאשר לפחות לפי הנראה באותה עת, לא יזכו לראותו עוד. ברגעים האחרונים בהם שהה הרבי הקודם על

אדמת רוסיה, היה לצדו ר' פיניע – שמפיו תיאר הרב חפר את אותה הזדמנות:
 "כאשר הרבי הריי"צ נסע, פחדו אנשים לצאת לתחנת הרכבת בלנינגרד כדי
 ללוותו, מאימת הג.פ.א.ו. – המשטרה החשאית – שאנשיה עקבו היטב אחר
 הבאים וסימנו אותם כאנשים שבהם יש לטפל.

"לר' פיניע לא היו שאלות. הוא התכוון לצאת אל תחנת הרכבת כדי להיפרד
 מהרבי, אלא שרעייתו ע"ה הבהירה לו כי לא תאפשר לו, והחביאה את מעילו.

"אותם ימים, הימים של אחרי שמחת-תורה, קרים וגשומים מאוד, אך ר'
 פיניע יצא אל תחנת הרכבת בלא המעיל והצליח להשתחל לקרון שהרבי ישב
 בו.

"תשמע שמואל', אמר לי ר' פיניע בתארו את אותה הזדמנות, 'ראית פעם
 אדם בוכה? – יורדות מעיניו דמעות. ראית אדם שבוכה מאוד? – יורדות מעיניו
 דמעות רבות. אבל אצל הרבי ירדו דמעות לא רק מהעיניים, אלא גם מהאף
 ומהאוזניים. כל כולו. אינך יכול לתאר מחזה כזה'.

"ר' פיניע עמד שם, ואיש לא העז לגשת אליו. הוא נסע יחד עם הרבי עד
 התחנה הבאה, והוא אף סיפר לי על המשפטים האחרונים שהרבי אמר לו
 באותה הזדמנות. אצל הרבי הנסיעה הזו הייתה קשה מאוד".

ר' פיניע שיתף את הרב חפר בזכרונות וחוויית מימי קדם, בליובאוויטש
 שבליובאוויטש ובמחיצת רבותינו.

אחת החוויות שנחרתו בר' פיניע הייתה כאשר נסע כילד קט יחד עם אביו
 אל הרבי (הרש"ב), לליובאוויטש.

בסגנון הייחודי שאפיין את משפחת אלטהויז כולה, ובאופן מיוחד את ר'
 פיניע, והחל לצוץ כבר בהיותו ילד, הוא ניגש אל הרבי הריי"צ, שבאותם ימים
 נודע כבנו הצעיר של הרבי, וקרא בשמו. "יוסף יצחק, דער טאַטע האָט גוט
 צופרידענע פנים" [פניו של האבא קורנות].

אביו, ר' בנימין אלטהויז, סטר לבנו וגער בו בחומרה: "וואָס פאר מחותן
 ביסטו מיטן רבי'נס זון?" [כיצד נעשית 'מחותן' עם בנו של הרבי?], כלומר:
 כיצד מעז אתה לקרוא לבנו של הרבי בשמו?

כעבור שנים ארוכות, בתקופת נשיאותו של הרבי הקודם, כשהמרכז החב"די
 כבר עבר ללנינגרד, עשה ר' פיניע מסחר משותף עם חתנא דביה נשיאה –
 הרש"ג ע"ה.

"הם סחרו בעצים", סיפר הרב חפר בשם ר' פיניע, "ובהזדמנות מסוימת התגלעו ביניהם חילוקי דעות באשר למסחרם. הם החליטו להיכנס אל הרבי הריי"צ כדי שיכריע בדבר והרבי ביקש כי יעלו את הדברים על הכתב. כך עשו, וכאשר נכנסו אל הרבי הקודם עם המכתב הבחינו כי הוא מתעכב על-יד מילה מסוימת. לר' פיניע נדמה היה כי הרבי מתקשה לקרוא את המילה והוא ביקש שהרבי יראה לו את המילה.

"כאמור, מסחרם היה בעצים. הם לא ידעו כיצד לתאר את קורות העצים בלה"ק, ולפיכך כינו את קורות העצים: 'עיגולים'.

"שאל הרבי: 'וואָס איז דאָס?' [מה זה?]. 'עיגולים', השיב ר' פיניע. 'וואָס איז עיגולים?' [מה זה 'עיגולים?], המשיך הרבי והקשה, ור' פיניע אמר: 'קלעצער' [עצים]."

"אמר הרבי: 'אויב קלעצער איז עיגולים, וואו איז דאָ דער יושר?' [אם עצים הם 'עיגולים', היכן הוא היושר?]"¹.

על משקל הבחינות 'עיגולים ויושר' המבוארות בחסידות, אמר הרבי ש'עיגולים' הוא רואה, אבל – שאל – היכן הוא היושר והצדק בין שני הסוחרים החלוקים בדעותיהם?

בחורף תשי"ד הגיע ר' פיניע לארה"ב, לרגל נישואי בנו. בהתוועדות שבת פרשת בשלח, י"ב שבט תשי"ד, דיבר הרבי על 'צעירי אגודת חב"ד' ועל עבודתם של ה'צעירים'.

לאחר השיחה ניגש ר' פיניע אל הרבי ואמר שגם הוא רוצה להיכנס ל'צעירי

1 ב'שמועות וסיפורים' ח"א (מהדו"ב) ע' 164 הופיע הסיפור בגרסה שונה (יש לציין כי סיפור זה אינו מופיע במהדו"ק של 'שמועות וסיפורים' אשר נכתבה ע"י הרה"ח רר"נ הכהן ע"ה בעצמו, כי אם ע"י המו"ל, שלכל היותר שמעו את הדברים מפיו כך שאין לדעת את מידת דיוקם):

"סיפר לי ר' פנחס אלטהויז ע"ה: פעם היה סכסוך בין שני חסידי הרשב"ב נ"ע, הם היו סוחרים בקורות לפסי רכבת. נכנסו השנים אל הרבי וביקשוהו לתווך ביניהם. ענה להם: לכו לעוד אחד מהסוחרים במקצועכם ובקשוהו שיכתוב לי חו"ד בנדון, ואח"כ אביע דעתי.

"ויעשו כן, הלכו אל החסיד ר' שמואל גוראריה – שהיה סוחר כללי גדול – ואשר כתב לרבי חו"ד בלשון הקודש אולם את המלה 'שפאלן' (אדני רכבת) לא ידע כיצד לכתוב. לכן רשם עיגולים.

"כאשר קרא זאת הרבי אמר: כן, רואה אני כאן רק עיגולים, אבל היכן היושר? (כידוע ישנו ענין בדא"ח בנידון 'עיגולים ויושר').

"(כנראה שלא הוטב בעיני הרבי חו"ד)".

אגודת חב"ד". "הרבי ענה", סיפר הרב חפר, באמרו: "אייך האָט דער רבי געמאַכט פאַר אַ אפיצייער" [אתכם הרבי מינה לקצין]. ר' פיניע, עם ה'ברייטקייט' שלו, אמר: 'רבי, מאכט מיר פאַר אַ גענעראַל' [רבי, אם כן עשה אותי לגנרל]. על כך אמר לו הרבי: 'אַ גענעראַל דאַרף פריער זיין אַ סאַלדאַט' [גנרל צריך להיות בתחילה חייל]².

על חנו, פקחותו ותושייתו של ר' פיניע סיפר הרב חפר את הסיפור המעניין הבא: "כמדומני שהיה זה בפעם הראשונה בה נסע ר' פיניע אל הרבי. זו הייתה הזדמנות בה גם מר זלמן שז"ר, שטרם כיהן כנשיא המדינה, היה בארה"ב; וכך גם ראש הממשלה מר דוד בן-גוריון.

"מר שז"ר אמר לר' פיניע שכדאי היה לנצל את ההזדמנות שבן-גוריון כאן בארה"ב ולדאוג שייכנס אל הרבי. ר' פיניע נכנס אל הרבי ומסר את ההצעה והרבי נענה: 'איך וועל צו עם ניט גיין' [אני אליו לא אלך].

"ר' פיניע הבין מכך שאילו יבוא בן-גוריון אל הרבי – הרבי יקבל אותו. הוא הודיע על כך לשז"ר, היה זה יום חמישי בשבוע, ביום שני התעתד בן-גוריון לחזור ארצה, כך שהמועד היחיד שהתאים לקיום פגישה כזו היה בוקרו של יום ראשון.

"ר' פיניע נכנס אל הרבי ותיאר את הדברים, אך להפתעתו הרבי אמר: הרי אמרתי לך שאני לא אפגש אתו. ר' פיניע הסביר שהבין שאילו בן-גוריון יגיע אל הרבי הוא יתקבל אך הרבי הבהיר שלא לכך כיוון, ואז שאל ר' פיניע את הרבי מה יעשה. הרבי אמר לו: 'כשם שקבעת זאת, כך תפתור זאת'.

"ר' פיניע, בתושייתו, הגיע לשז"ר ואמר לו שפגישה עם בן-גוריון היא דבר שדורש הכנה ועל-כן הרבי לא יוכל לקבלו בהתראה כזו קצרה. שז"ר אמר לו: 'פיניע, איך האָב פאַרשטאַנען' [פיניע, הבנתי]..."

בהקשר זה סיפר הרב חפר כי שמע מר' פיניע אשר פעם שאל את הרבי האם בשובו ארצה יש לו רשות למסור ליהודים דרישת שלום מהרבי מליובאוויטש. הרבי השיב לו בחיוב, 'חוץ פון איינעם' [מלבד אדם אחד].

מאורעות פטירתו של ר' פיניע מהעולם נחקקו בזכרונו של הרב חפר.

2 ב'הנחה' מההתוועדות נכתב שהרבי אמר לו ש'גנרל וחייל הם שניהם בבחינת ביטול, ד'נעוץ תחלתן בסופן', מה שאין כן קצין', אולם מפי הרב חפר נשמעו הדברים האמורים.

"במוצאי שביעי של פסח תשכ"ג, התוועד ר' פיניע עם החסידים ב'נחלת בנימין' בתל אביב. הרבה יין נשפך באותו לילה ור' פיניע היה בהתגלות יתירה.

"קודם לכן, בערב פסח, נכנס ר' פיניע לבית-הכנסת בשעה שאני נכחתי בו והתפללתי, הוא ניגש אל ר' נחום גולדשמיד ואמר: 'נחום, איך גיי אָוועק' [נחום, אני הולך לעולמי]. 'פיניע, ביסט משוגע געוואָרן?' [פיניע, השתגעתי?], הגיב ר' נחום בצעקה ובתגובה סיפר לו ר' פיניע כי חלם בלילה שהרב אליעזר קרסיק – שנמנה על חבורת החסידים בתל-אביב ואף שימש רב בית הכנסת, ונפטר שלוש שנים קודם לכן – מגיע אליו ואומר: 'פיניע, עד עכשיו אני כתבתי הכל. עכשיו אתה צריך לכתוב'..."

"כעבור שבועיים וחצי, ביום חמישי, ח' אייר, נסעתי יחד עם ר' פיניע לירושלים, לביתו של הרב זעליג סלונים. נסענו כדי שר' פיניע ישדלו להעניק גמ"ח ל'בית רבקה', דבר שבדרכו המיוחדת ובחננו אכן צלח.

"במהלך הנסיעה חזור, אמר לי ר' פיניע כך: 'שמואל, אני אפטר בערב שבת, ואתה בדיוק תצטרך לנסוע לירושלים למשרד החינוך – לאן תיסע? ללוויה שלי או למשרד החינוך?'. אמרתי בחיוך: 'פיניע, זיכער אין משרד החינוך!' [פיניע, בוודאי שלמשרד החינוך]..."

"למרבה הפלא, כך אכן היה. למחרת, ביום שישי, נסעתי עם הטנדר הירוק של 'בית רבקה' מבני-ברק לכפר חב"ד. בפינת הרחובות בן-גוריון וז'בוטינסקי היה המחסן הראשי של תנובה ובימי שישי היו מחלקים שם בחינם אוכל למוסדות, כך שמדי יום שישי אספתי משם אוכל ל'בית רבקה'.

"בהגיעי לכפר חב"ד קיבלתי הודעה שעליי להגיע למשרד החינוך בירושלים, אולם הייתי עייף מאוד וביקשתי מהמזכיר של 'בית רבקה', ר' יחיאל נפרסטק, שייסע הוא.

— — — רבע שעה לאחר מכן הגיעה הבשורה: **פיניע איננו** — — —

"בדרכו לבית המשפט להעיד לטובת העיתונאי ר' נפתלי קראוס בעניין מסוים, נפטר ר' פיניע בפתאומיות.

"עולמי חרב. אהבתי אותו אהבת נפש. פיניע – זה היה חב"ד.

"רכבי, כזכור, היה אצל ר' יחיאל נפרסטק, לקחתי מונית לבית הרפואה בתל-אביב בו נקבע מותו. גופו עוד היה חם, ואני יחד עם הרב משה אשכנזי הורדנו אותו מהמיטה.

"ההודעה על פטירתו של ר' פיניע הייתה צריכה להגיע לרבי, ועל כן מיהרתי

לביתו של העיתונאי שמואל אבידור הכהן, עורך 'פנים אל פנים' שהיה קרוב מאוד לרבי ולחב"ד, צלצלנו ל'מזכירות' והודעתי על אשר אירע (בערב שבת, כאשר הגיע בנו של ר' פיניע - בנימין - לתפילת מנחה ב770, הודיע לו על כך הרבי).

"בינתיים, עד שהגעתי לביתו של שמואל אבידור והודעתי ל'מזכירות', הלוויה כבר יצאה והחסידיים מתל-אביב - ר' משה גורארי, ר' שמעורל גורארי, ר' נחום גולדשמיד, ר' משה אשכנזי ועוד חסידיים ספורים - נסעו בשתי מוניות לצפת, בה נקבר ר' פיניע. הם יצאו בלעדיו.

"הזדרזתי לטלפן לרעייתי, לבשר לה את הבשורה המרה ולהודיע שאני נאלץ לנסוע לשבת. היא פרצה בבכי ונסעה אל הוריה. אני הזמנתי מונית, שעלותה נאמדה בסכום עתק - 500 לירות.

"מה עושה הקב"ה? - באמצע הדרך, בין עכו לצפת, אירע תקר בגלגל המונית עליה נסעו החסידיים, הם נתקעו, וכך תוך כדי נסיעתי מצאתי אותם והם נכנסו למונית בה אני נסעתי. הגענו לצפת ממש לפני כניסת השבת, מיד ירדנו למקווה האר"י, ה'טהרה' כבר בוצעה ור' פיניע נקבר.

"נשארנו בצפת באותה שבת. התארחנו אצל יהודי בשם וונה, שהיה יחד עם אנ"ש ברוסיה והחזיק מסעדה ברחוב הראשי של צפת, בה סעדו אנ"ש כאשר נסעו למירון. הוא הציע לנו מיטות.

"בשבת, לאחר התפילה, התוועדנו. ישבנו בבית הכנסת 'צמח צדק' שעוד היה הרוס למחצה, בטרם הורה הרבי לשליח הרב אריה לייב קפלן לשפצו. ישבנו שם, ר' משה גורארי התוועד, ניגנו ניגונים, והתגעגעו לפיניע...

"אני זוכר שכאשר הגיע הרב שאול בער זיסלין ע"ה - שר' פיניע למד אצלו ב'חדרים' בליובאוויטש - הוא קרא ברגש: "דאָס איז ניט פיניע אָוועק, אָגאַנצע אַפּוּכאַ אין ליובאוויטש איז אָוועק" [זה לא פיניע הלך, עידן שלם בליובאוויטש הלך]...

"פיניע - זו הייתה דמות"...

'דרך ארץ' לרבי

הגאון והחסיד ר' חיים שאול ברוק ע"ה

אחד מגדולי החסידים שהתגוררו בארץ הקודש בדור האחרון היה הגאון והחסיד ר' חיים שאול (שואל) ברוק ע"ה, ראש ישיבת 'אחי תמימים' (בתל-אביב, ולימים בראשון-לציון). הרב חפר זכה להכירו ומפעם לפעם נשמעו ממנו עובדות וזכרונות הקשורים בו.

"ר' שואל ברוק לא היה במקורו חסיד ליובאוויטש. הוא נולד באוקראינה.

"אחיו של ר' שואל היה שחקן בכיר ב'הבימה', ואמרו שר' שואל ניחן בכישורים טובים ממנו.

"כל החסידים בתל-אביב היו 'מכורים' לר' שואל. ולא רק החסידים, רבי דוד פוברסקי, שהיה ראש ישיבה ב'אחי תמימים' ולאחר מכן הפך לראש ישיבת פוניבז', רבי שלמה ברמן שהיה תלמיד ב'אחי תמימים' ולימים היה גם הוא לראש ישיבת פוניבז', ובנו של רבי דוד – 'בלח"ט רבי בערל – עמם היה לי קשר – העריצו את ר' שואל".

אלול תש"כ. החסידים הנוסעים בצ'רטור הראשון בריקוד חסידי סוער טרם עלותם למטוס. ראשון מימין: הגר"ש ברוק. רביעי מימין: הרב חפר

לרגל חודש תשרי תשכ"א התארגנה לראשונה טיסת 'צ'רט' של חסידים מארץ הקודש ל-770, כמתואר בפרק "קדושה בהתגברות". כמו חסידים רבים, גם עבור הרב ברוק, וכמוהו הרב חפר, הייתה זו הנסיעה הראשונה לרבי. הרב חפר סיפר מספר אנקדוטות מהנהגתו של הרב ברוק בעת הנסיעה:

"ר' שואל נהג ללכת ב'רוב־שקה' – חולצה רוסית ארוכה. כשכולם הגיעו לשדה התעופה לשם הנסיעה ההיסטורית, הם התלבשו במיטב מחלצותיהם אבל הוא הגיע בבגדיו הרגילים. החסידים ניסו לומר לו משהו על כך והוא הגיב בחדות: 'לכם יש 'דרך ארץ' לאמריקה, אתם נוסעים לאמריקה. אבל אני נוסע לרבי'. והנה, כאשר הגענו לניו-יורק הוא החליף את בגדיו ולבש בגדי שבת. אתם מתלבשים לכבוד אמריקה, ואני מתלבש לכבוד הרבי'..."

"באותו חודש, הורה לו הרבי להתוועד בסוכת 770 מדי לילה".

על יראת השמים וה'קנאות' של ר' שואל סיפר הרב חפר את העובדה הבאה:

"ר' שואל, שנתאלמן מרעייתו, היה סועד בבית חותני בשבתות, במשך שנים. אולם הקנאות דקדושה שהייתה לו הביאה לכך שכאשר גיסי, אחות רעייתי, הלכה ללמוד באוניברסיטה, הוא הפסיק להופיע בבית חותני.

"יראת השמים שלו הייתה יוצאת דופן. בחודשים האחרונים לחייו הוא חלה במחלה הידועה, ל"ע. הוא לא אִפשר שהאחות תיגע בו, וכאשר אמרו לו כי אין ברירה, אמר שאם כן – יעזוב את בית הרפואה.

"ביום האחרון טרם פטירתו הוא התעורר בארבע לפנות בוקר, ביקש מבנו ר' ישראל שיניח לו תפילין, התפלל, אמר קריאת שמע, ובאותו היום נפטר".

מסירות נפש

החסיד ר' שמחה גורודצקי ע"ה

היכרות נפשית עמוקה הייתה בין הרב חפר לבין החסיד המיוחד ר' שמחה גורודצקי ע"ה.

"כאשר ר' שמחה גורודצקי יצא מאחורי מסך הברזל והגיע ארצה", סיפר הרב חפר, "הבאתי אותו משדה התעופה לביתי בבני ברק, שבאותם ימים שכן ברחוב בעלז.

ר' שמחה גורודצקי והרב חפר בלימוד חסידות ב770 בחודש תשרי

"הוא היה חולה מאוד. הרוסים שלחו אותו לארץ גזרה – לאזור לפלנד שבצפון ערבות רוסיה, בו רמת החמצן באוויר נמוכה מאוד ומגיעה לחמישים אחוזים בלבד מרמת החמצן הנדרשת. אנשים שם מתים לכל היותר בגיל ארבעים.

"האנשים המקומיים היו צדים צבאים, מוציאים את לבם ושותים את דמם, כדי לקבל חמצן ולהאריך את תוחלת חייהם, אולם מובן שר' שמחה לא נהג כך ומצב בריאותו היה בכי רע".

הרב חפר אירח אותו בביתו וסייע לו בהתאקלמות בארץ, כאשר נרקם ביניהם קשר מיוחד. ר' שמחה היה מספר באוזני הרב חפר זכרונות וחוויות משנותיו במחיצת רבותינו ובשליחותם ומתאר את דמויותיהם והליכותיהם של חסידים הראשונים.

"ר' שמחה היה חסיד אמת, יהודי 'בְּטָל', בעל טוב לב ואהבת ישראל", תיאר הרב חפר את דמותו.

"מר' שמחה שמעתי סיפורים רבים על הרבי הקודם. על 'יחידויות' להן זכה, על כך שהרבי שלח אותו לבוכרה כבר עם תחילת נשיאותו, בראשית שנות

הרב חפר מלווה את שר החינוך אהרן ידלין בקמפוס 'בית רבקה' שבכפר חב"ד א,
שלימים העניק הרב חפר לר' שמחה גורודצקי עבור הקמת הישיבה

ה'תר"פ. הוא פעל שם וביסס את מצב היהדות, עד אשר נתפס.

"הוא סיפר לי סיפורים מסמרי שיער. כאשר ישיבת 'תומכי תמימים' עברה מליובאוויטש לחרסון, בעקבות המהפכה ששינתה את פני רוסיה, הסתגרו כולם בבית הכנסת, שכן ברחובות התחוללו פרעות.

"עמהם בבית הכנסת היה החסיד הנודע ר' איצ'ה דער מתמיד ע"ה.

"בחרסון היו שני אופים חסידיים, שאת לחמו של אחד מהם ר' איצ'ה אכל, ואת של השני לא.

"בהגיע י"ט כסלו תרע"ט, התוועדו החסידים בבית הכנסת. ר' איצ'ה אמר 'לחיים' אחרי מספר ימים בהם לא אכל והוא כמעט התעלף. הוא ביקש מר' שמחה גורודצקי שילך אל האופה שעליו הוא סומך ויביא לחם. זו הייתה סכנת נפשות. ר' לייזר צ'צ'רסקר (החסיד הרב אליעזר דבוסקין, שהיה ראש הישיבה) אמר לר' שמחה שהוא איננו אומר לו לצאת, אולם כעבור רגעים ספורים שוב

ביקש ממנו ר' איצ'ה דער מתמיד ללכת אל האופה עליו סמך ולהביא לו לחם.

"ר' שמחה לא ידע כיצד לנהוג. הבחורים המבוגרים עלו לעזרת הנשים וטיכסו עצה. היו בידיהם לחמים שאפה האופה השני – שמלחמו ר' איצ'ה לא אכל – ר' לייזר צ'צ'רסקר ושאר החסידים אכלו אותם, הם סמכו על כשרותם, ועל כן החליטו שר' שמחה יביאם לידי ר' איצ'ה ויאמר לו כי הלך לאופה והביא אותם.

"כך עשה ר' שמחה. ר' איצ'ה הודה לו בכל לבו, ברכו, קם ליטול את ידיו, בירך, אולם אז הניח את הלחם ולא אכל ממנו – – –".

דברו על ראש הישיבה, החסיד ר' לייזר צ'צ'רסקר, תיאר הרב חפר את אשר שמע מר' שמחה: "ר' לייזר היה עובד ה'. הוא היה מוריד את ראשו על השולחן וקורא קריאת שמע מבלי שאף אחד ישמע, קול – לא היו שומעים, אבל נהר של דמעות היה זולג מעיניו..."

ר' שמחה גורודצקי התמסר לנערים שהתקשו להתקלם במסגרות החסידיות הרגילות, למד עמהם והקים מוסד חינוכי עבורם, הלוא הוא ישיבת 'אור שמחה' – הקרויה על שמו של מייסדה, ר' שמחה. הישיבה ממוקמת במתחם בו שכן בעבר, טרם הקמת כפר חב"ד ב', מוסד "בית רבקה", ואותו העניק הרב חפר לר' שמחה לשם הקמת המוסד שלו, ללא כל תמורה.

כך תיאר הרב חפר את פעילותו של ר' שמחה:

"אני מאוד התרגשתי מר' שמחה ומהדמות שלו. הוא נסע לרבי, וכששב – החל לארגן בכפר חב"ד שיעורי תורה לבני הנוער שלא התאקלמו במסגרות הרגילות, לדאוג להם לשיעורים וחוגים, ולוודא שילמדו ויתחברו.

"הוא היה יהודי בעל 'מסירות נפש', וחרף מצבו הבריאותו והתלאות שעברו עליו, אך הגיע לכפר חב"ד וראה שיש נערים הזקוקים לסיוע רוחני, נחלץ חושים והתמסר לקירובם.

"עד אליו, איש לא שת לבו למצבם. הוא היה כבר בשנות השבעים לחייו, הוא לא היה בריא, אבל הוא פעל בזה במלוא המרץ והעשייה.

"הוא היה יהודי חסידי מסור בכל מאודו".

ואתה מושל בכל

החסידי ר' בערקע חן ע"ה

"ר' בערקע חן היה חסיד בכל ימותיו", תיאר הרב חפר. "פעם הוא סיפר לי שבשנת תרצ"ו, בתקופת הידוק גזרות סטאלין, הוא נסע ממוסקבה ללנינגרד. זה היה בימים בהם הסטודנטים חוזרים מבתיהם לפתיחת שנת הלימודים.

"ר' בערקע טרם התפלל ועל כן הוא התקדם בין הקרונות עד אשר עצר בפגוש שהיוה מעבר בין שני קרונות, נעמד בו והחל להתפלל עם טלית ותפילין.

"משמעות של תפילה בטלית ותפילין במקום פומבי כל כך בשנת תרצ"ו היא מוות כמעט וודאי.

"סטודנטים שעברו במקום החלו לעורר מהומה ולצעוק: 'תעמולה דתית', עד אשר קראו לאחראי על הרכבת – גוי זקן שהייתה לו דרך ארץ. כשהוא הגיע וראה את ר' בערקע עומד עטור בטלית ותפילין אמר לסטודנטים: 'תסתלקו ותעזבו אותו. מי שיפריע לו – יטופל על ידי'.

"ר' בערקע סיפר שבאותה שעה הוא אחז בתפילת 'ויברך דוד', ואמר את המילים: "לך הוי' הגדולה, והגבורה והתפארת..."

"כך המשיך ר' בערקע בתפילתו עד תומה.

"זוהי לא הנהגה נורמלית. אלה היו ימים בהם יהודים נעצרו, עונו ונהרגו. רבים נכנעו תחת העינויים הנוראיים, נשכרו וסיפרו. רק יחידי סגולה יכולים היו לעמוד בזה. לעמוד בשנת תרצ"ו ולהתפלל בפומבי – זו הנהגה של יהודי מסוג אחר לגמרי"³.

3 מעניין לציין למאמרו של הסופר שמואל אבידור הכהן, אשר העלה על הכתב רשמים מנסיעתו בטיסת 'צ'רט'ר' משותפת עם חסידים אל הרבי לחודש תשרי, בו מובא התיאור הבא:

"המטוס נכנס לתוך סערה. מתאו של הקברניט נשמעת האזהרה "להדק את החגורות". הקריאה להידוק החגורות מוארת גם מעל למושבים. מישהו מעיר בחיך: "במטוס כזה צריך היה לכתוב נא להדק את הגארטלין". הדיילות קוראות לשבת ולקשור את חגורות-הבטחון. אך דווקא ברגע זה פתח רבי בערל [חן] ב"חזרת הש"ץ" של תפילת "שמונה עשרה". הוא ניצב עטוף בטלית גדולה ומעל מצחו קבוע בעקשנות ה"של ראש". עיניו סגורות, וקנו הארוך מתבדר לכל צד והוא מתפלל בקולי-קולות:

"אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב, הק-ל הגדול הגיבור והנורא". הדיילות מחווירות.

הרב חפר לצדו של ר' בערקע חן בעת הגשת 'עצומת המיליון' לתיקון חוק 'מיהו יהודי'
לראש הממשלה יצחק שמיר. נראים עוד: ר' זושא וילימובסקי ור' בערקה וולף

"ר' בערקע היה משהו נדיר", הוסיף הרב חפר ותיאר, "הוא היה יהודי חסידי

אחת מהן נושכת שפתיה. הרי אסור לעמוד עתה ויש לשבת צמוד בחגורת-הביטחון אל המושב, אבל רבי ברל חן, עומד באמצע "שמונה עשרה". ומפיו נקרעות המלים מלוות שאגת אימה וחרדה. "אחד מאנשי הצוות מנסה להתקרב לרבי בערל חן כדי להשפיע עליו לשבת, אבל ברגע זה נקרעות מפיו המלים: "ברוך אתה ה' מחיה המתים", ומיד פורצת העדה כולה, ניצבת על רגליה ואומרת בהתלהבות רבה "נקדישך ונעריצך כנועם שיח סוד שרפי קודש". אנשי הצוות מבוהלים-נפחדים. מה קורה כאן? אבל עדת חסידי חב"ד אומרת עתה יחד עם רבי בערל חן, "קדושה" וכדי לפייס את אנשי הצוות, ניגשים כמה מצעירי החסידים ומספרים להם מיהו רבי בערל חן זה, החובש תמיד "כובע יהודי" והנראה עתה, כשהוא בטלית-ותפילין, כדמות-אש שלא מעלמא-הדין. "רבי בערל חן ישב, בסך-הכל, כחצי יובל שנים בתוך אחד מבתי-הכלא הקשים ביותר של רוסיה-הסובייטית. הוא היה מאלה שעברו ממקום למקום כדי להפיץ תורה וחסידות. לאחר שנתפס, נשפט כ"פושע מסוכן" ונידון למאסר עם עבודת-פרך. הכלא לא שבר אותו. הוא אמנם יצא משם כחוש כשעורו צמוד לעצמותיו, אבל עיניו הוסיפו לזרוח והוא חזר מיד לעבודתו כ"משפיע" חב"די בעשור השלישי של המשטר הקומוניסטי.

"כאשר רבי בערל חן, המתפרנס ממלמדות, מאז בואו לפני שנים אחדות לכפר-חב"ד, עומד בתפילה, אין שום כוח בעולם שיוכל לעקרו ממקומו, או לבטלו מתפילתו. הוא תירגל כך את עצמו

באופן מופלא. נסעתי אתו לא פעם לפגישות והסתייעתי בו בענייני הכלל, מדת האמת והתמימות שלו עשו רושם על אנשים, וכשראו יהודי כמותו העניינים נפעלו".

כשהרב חפר סיפר על יראת השמים של ר' בערקע, ציין כי גם כאשר גופו היה חלוש, היה טובל במקווה מספר רב מאוד של טבילות. "הוא היה מבוגר מאוד, סבל בלבו, ולאחר הטבילה הוא נזקק לנוח שעה על ספסל המקווה", תיאר ובהקשר זה סיפר על קוריוז משעשע בו היה נוכח: "פעם הגיע ר' שלמה חיים קסלמן למקווה בשבת בבוקר וראה את ר' בערקע המותש מהטבילות הרבות יושב לנוח. הוא אמר לו בשובבות: 'בערקע, וואָס איז דאָס? תרבות הגוף? פע! הער אויף'... [בערקע, מה זה? 'תרבות הגוף'? לא מתאים. קום!]".

"דאָס איז אברהם'ס"

החסיד ר' אברהם פריז ע"ה

ר' אברהם פריז ע"ה היה חסיד ייחודי ומקושר, שהתמסר לרבי ולחסידות בכל מאודו. הוא היה נאמנו של הרבי בארץ הקודש. משכך, גם לרב חפר, שניהל החל משנת תשי"ח מוסדות חינוך של 'רשת אהלי יוסף יצחק' והחל משנת תש"כ את סמינר 'בית רבקה', היה קשר עמו. "בכל ראש חודש הייתי בא אליו", סיפר, "בחמש אחר הצהריים הוא עדיין ישב בטלית ותפילין והיה שקוע בלימוד חסידות. ר' אברהם למד הרבה חסידות. כשהייתי מגיע לקבל ממנו את הכסף, עוד כאשר ניהלתי את בית הספר של ה'רשת', כאב לו לתת את הכסף של הרבי והוא אמר, בסגנונו המיוחד: 'מדוע צריך שמונה כיתות? מילוי מקום? צריך לעשות כיתה אחת לכולם וללמד דבר אחד: ר-ב-י'..."

הרב חפר סיפר על מאורע בו שיתף אותו ר' אברהם, ועל הרגש החסידי הייחודי שניכר מהאופן בו סיפר על כך (יש להדגיש שר' אברהם התבטל אל

בימי שבתו בכלא הסובייטי. הוא מסוגל "להתפשט מכל הגשמיות" ולשקוע בעמקי תוכנה של התפילה.

"פעם תפסוהו שומרי הכלא כשהוא מתפלל, הם היכוהו עד זוב-דם, אבל הוא הבחין בדם הנוזל ממנו רק לאחר שסיים תפילתו, ואילו את כאבן של המכות לא חש כלל. כלום חש-מרגיש עתה רבי בערל חן שהוא נמצא בתוך מטוס, בעיצומה של הטיסה? לא מניה ולא מקצתיה. רבי בערל חן מסיים תפילתו, נועץ מבטים חולמניים מסביבו, מחליף "תפילין של רש"י" ב"תפילין של רבנו תם" וחוזר וקורא "שמע", כמי שפושט צווארו לקידוש השם".

החסיד ר' אברהם פריז

הרבי כבר בשנים שקודם הנשיאות, כאשר הכיר אותו מקרוב, והביטוי עליו יסופר להלן נאמר מפיו בעדינות ומתוך הדרת כבוד).

כך סיפר הרב חפר:

"פעם עמדתי יחד עם ר' אברהם פריז במדרגות המובילות מקומת הכניסה של 770 לבית הרבי הריי"צ והוא סיפר לי את הסיפור הבא:

"בשנות ה'שי"ן הוא היה עובד בתוך חדרו של הרבי, בשעה שהרבי נכח בו. באחד הבקרים ראה כי הביאו לרבי מזונות ושתייה לחדרו (ייתכן שהיה זה בימי הסוכות והוא ראה כי

הרבי טועם מזונות בסוכה) ואמר: "פֶּאָר דַּאווענען? אין ליובאוויטש האָבן מיר ניט געזען" [לפני התפילה? בליובאוויטש לא ראינו כזאת].

"הרבי אמר לו בחיוך: "אוי אברהם, איר ווייסט נישט וואָס ליובאוויטש איז" [אוי אברהם, אינכם יודעים מהי ליובאוויטש].

"אחר כך הוסיף הרבי ואמר בבת-שחוק: "ר' אברהם זאָגט אַז איך ווייס נישט וואָס ליובאוויטש איז" [ר' אברהם אומר שאיני יודע מהי ליובאוויטש].

"כאשר ר' אברהם סיפר לי על כך, הוא בכה ובכה, ממש בכי תמרורים. "איך האָב געזאָגט אַז דער רבי ווייס נישט וואָס ליובאוויטש איז" [אמרתי שהרבי אינו יודע מהי ליובאוויטש], התייפח ביללה..."

על היחס שרחש הרבי להתקשרותו הייחודית, מעיד גם המאורע הבא שראה הרב חפר בשעה שזכה להשתתף בסעודות החגים בבית הרבי הריי"צ, עם הרבי:

"זה אירע בחודש תשרי תשכ"א, בו אורגנה לראשונה טיסת 'צ'רטר' של חסידים מארץ הקודש אל הרבי. בעבור רוב החסידים הייתה זו ההזדמנות הראשונה לנסוע אל הרבי.

"בחגים זכיתי להיות מוזמן לסעודות בבית הרבי הרי"צ.

"את המנות היו מגישים בחורים, ששימשו בקודש. הרבי לא היה טועם כמעט דבר. מהמרק טעם שתי כפות ולאחר-מכן שכשך עם הכף בקערת המרק מבלי לטעום, על מנת שהמסובים יספיקו לאכול. בשעה שהבחור הממונה עמד להוריד את צלחת המרק של הרבי מן השולחן התקרר ר' ברוך פריז – בנו של ר' אברהם – שגם לו הייתה זו הנסיעה הראשונה לרבי מתוך כוונה להוריד בעצמו את הצלחת. אולם הרבי הזיז את הצלחת כדי לא לקפח את הבחורים שזה היה תפקידם ולכך ייחלו.

"ר' ברוך החל לדמוע בחשבו שאינו ראוי, ולכן הרבי אינו מניח לו ליטול את הצלחת. הרבי הביט עליו, חייך ואמר בבת שחוק: "דאָס איז אברהם'ס זון?" [זהו בנו של אברהם?]"...

על חווייה עוצמתית שמאפיינת את ר' אברהם פריז ומבטאת חוש ב'אהבת ישראל' מהו, מספר הרב מנחם מענדל חפר כפי ששמע מאביו:

בשעת דמדומי חמה של אחת משבתות הקיץ, כאשר קהל אנ"ש המצומצים יחסית שהתגורר בבני-ברק בשנות הכ"ף הגיע לתפילת מנחה, הופתעו המתפללים לגלות את דמותו השפופה של ר' אברהם פריז מופיעה בשער בית הכנסת. ר' אברהם, שעשה רגלית את כל הדרך מעיר מגוריו, פתח תקווה. היה תשוש ואפוס כוחות, הוא נשכב על אחד הספסלים כדי להירגע מעמל הדרך המפרכת, ולאחר שהסדיר את נשימותיו ונח מעט יכלו אנ"ש, המתוחים והסקרנים, לשמוע מפיו מה הביא אותו לצאת למסע המפרך.

"קינדערלאך", אמר להם, "איך פאָר צום רבי'ן זונטיק. איך האָב געוואָלט איך זעהן פאָרן פאָרן" [בניי, אני נוסע לרבי ביום ראשון. חפצתי לראותכם טרם הנסיעה].

"אלתר איז מיינער"

החסיד המופלא ר' אלתר שימחוביץ הי"ד

כשהרב חפר הזכיר את שמו של החסיד המופלא ר' אלתר שימחוביץ, הוא דיבר עליו ברגש עז, ולבו עולה על גדותיו.

ר' אלתר היה חסיד אמת שמסר את חייו ללימוד והעמקה בחסידות ולעבודת ה' פנימית, כשהוויות העולם ועניינים חומריים אינם תופסים אצלו מקום. הוא היה עובד ה', בעל מסירות נפש, מקושר בכל רוחו ונשמתו אל רבותינו נשיאינו.

ר' אלתר נפטר בדמי ימיו, בז' ניסן תרצ"ט, לאחר סבל, מכאובים וחולשה.

לאחר פטירתו, גדלו שלוש בנותיו של ר' אלתר בבית חותנו של הרב חפר – ר' חיים יוסף רוזנבלום.

החסיד ר' אלתר שימחוביץ

הודות לקשר המיוחד ששרר בין ר' חיים יוסף ור' אלתר, שמע הרב חפר אודותיו רבות, ובספרו אודות ר' אלתר ניכר הרגש המיוחד שהוא חש כלפיו.

להלן נביא כמה מהזכרונות והתיאורים שהשמיע הרב חפר אודות ר' אלתר:

"לאחר פטירת ר' אלתר, נותרו שלושת בנותיו יתומות משני הוריהם.

"חותני ע"ה הכיר את ר' אלתר עוד מליובאוויטש, הם היו ידידים, והודות לכך אימץ חותני את הבנות וגידלן במשך תקופה. כהכרת תודה

על כך שלח לו הרבי הרי"צ, שהיה באותם ימים בפולין, מאמר חסידות יקר המציאות שלא נדפס.

"ר' אלתר היה חסיד נעלה, מבחירי תלמידי התמימים. פעם התוועד הרבי הרש"ב והתבטא 'אלתר איז מיינער' [אלתר הוא שלי]. החסיד הנודע ר' ישראל נעוולער פרץ בבכי ושאל: 'רבי, ושל מי אנחנו?'. אמר הרבי הרש"ב: 'אויכעט מיינער, אָבער אלתר איז מיינער' [גם שלי, אבל אלתר הוא שלי]

"בידיי היה פתק בכתב יד קודשו של הרבי הרש"ב, בו הדריך אותו מה לחשוב תחת החופה. זה היה משהו מיוחד אך מאן-דהו סחב את זה מביתי. זה היה מעניין מאוד, מה הרבי הרש"ב כותב ל'תמים' שכזה – ר' אלתר שמחוביץ – לחשוב מתחת לחופה.

"חותנתי, מרת סוניה רוזנבלום, גם היא הכירה את ר' אלתר. היא למדה אצלו חסידות (ראה פרק 'טבע הגעגועים'). בשנים הקשות ברוסיה, לאחר המהפכה, שרר רעב קשה מאוד, לא היה מה לאכול. ר' אלתר עמד ברחוב ברוסטוב ומכר כעכים, עד כדי כך היה המצב קשה. חותנתי צעדה ברחוב וראתה אותו עומד ברחוב ומוכר, היא התביישה מאוד, הסתובבה וברחה בכדי שלא יבחין בה, אך ר' אלתר הבחין בכך ואמר לה: 'אל תברחי, תני לי להרוויח'...

געהארעוועט

החסיד ר' הירשל קלימוביץ' ע"ה

החסיד ר' צבי הירש אזימוב ע"ה מהעיירה קלימוביץ', שכונה "ר' הירשל קלימוביץ'ר", היה מראשוני תלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' בליובאוויטש. הוא היה 'עובד' מופלא וחסיד נדיר מסוגו.

ברגש רב היה הרב חפר מתאר סיפור ששמע מאחותו של ר' הירשל:

"עוד בראשית דרכו של מוסד 'בית רבקה', עבדה אצלנו במטבח של 'בית רבקה' אחותו של ר' הירשל, מרת רישא ציבין ע"ה. קראנו לה 'דודה רישא'.

"ר' הירשל היה 'עובד ה'". אמרו עליו שהיה 'בינוני'. דודה רישא סיפרה שפעם ר' הירשל היה צריך להגיע לביתו שבקלימוביץ'. מועד הגעת הרכבת היה שמונה בערב, אך הזמן חולף, השעה עשר כבר הגיעה, ור' הירשל עדיין לא בא.

"בני המשפחה היו מודאגים, הם לקחו עגלה ונסעו לתחנת הרכבת (אגב, ראיתי את תחנת הרכבת הזאת, שנותרה כפי שהייתה לפני מאה וחמשים שנה. ייתכן שמאז שראיתי אותה שופצה).

"הם נכנסו לתחנת הרכבת והם רואים את ר' הירשל עומד ומתפלל תפילת ערבית בדבקות עצומה מתוך בכי, והגויים עומדים סביבו ובוכים. רואים אדם שכזה, היוצא מן העולם, אז גוי פלוני נזכר בסבתו החולה, רעהו נזכר בפרתו שאינה מנינבה מספיק חלב... כך הם עמדו והביטו עליו כשהם נשנקים מבכי..."

הרב חפר הוסיף וסיפר את אשר שמע מהדודה רישא: "ר' הירשל סבל בריאותיו. הוא היה מופשט מגשמיות וכמעט לא טעם דבר.

"כשמצבו הבריאותי החמיר, ציווה עליו הרופא לנסוע להבראה בהרים, באזור בו צומחים עצי אורן, שאם לא כן – לא יוכל להמשיך לחיות. אחותו, דודה רישא, נבחרה לנסוע אתו ולדאוג לו.

"היא סיפרה לי שבבוקר היא מרחה חמאה על פרוסת לחם והביאה לו. הוא חתך את הלחם לקוביות קטנות, נטל את ידיו, לקח קוביה בידו והחל לבכות: "אלע יאָרן האָב איך געהאָרעוועט אויף ניט עסן, און איצטער..." [בכל השנים התייגתי שלא לאכול, ועכשיו אני נאלץ...].

"דודה רישא סיפרה שהאכילה סחטה ממנו יותר כוחות מאשר העדר האכילה..."

